

**Et kvalitativt casestudie af socialrådgiverne i Børne- og
familierådgivningens håndtering af børnefamiliers økonomi**

A qualitative case study of social workers handling of families with children's finances

Speciale, 14.09.18

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde, Aalborg Universitet

Hans Horn

Studienummer: 20162102

Vejleder: Andreas Møller Jørgensen

Anslag: 167.906

Abstract

This thesis will investigate how social workers in Herning Municipality's Children and family counseling are handling families with children's finances and what causes this way of handling them.

I find the subject interesting because of reformation of the Danish employment system. These are named *Kontanthjælpsloftet* and *225-timersreglen*. The aim of the reformation is to reduce citizens welfare payment if they are not doing at least few hours of work every week. The reformation has affected thousands of families with children's finances. Knowing that the families' finances are not the Children and family counseling's primary task, I find it interesting how they are dealing with it in the light of a holistic approach. Furthermore, in Denmark there is a lack of scientific work concerning the subject.

The thesis is based on a qualitative case study design, interviewing five social workers based on the vignette method. The social workers fill in a schema of a *Børnefaglig undersøgelse*. Furthermore, the Municipality of Herning have presented me with eleven *Børnefaglige undersøgelser* that are filled in. Because of the broad research question, I find phenomenology as a theory of science suitable to emphasize the social workers first person reflections. Afterwards I want to interpret the five first person reflections into one overall voice which require a change of scientific theory from phenomenology to hermeneutics.

The thesis has a theoretical starting point in Pierre Bourdieu's (1930-2002) term of doxa and orthodoxy. These terms seem appropriate because of the focus on how objective structures influence the way subjects handle *the field* and focuses on the one hand on what is self-evident and undisputed, and on the other hand what kind of assumptions and reflections the subjects have about legislation and other guidelines of the field. Furthermore, the terms of doxa and orthodoxy expand other more practice related terms, methods and legislation.

The analysis is built upon four analytic topics which all include doxa and orthodoxy. In general, the social workers are subjects influenced by objective structures that are producing and reproducing their way of handling *the field*. Therefore, it is reasonable to discuss whether the social workers are producing the doxa by themselves or the political field is producing the doxa which the social workers will reproduce in silence.

Finally, the thesis will unravel how the social workers' in Herning Municipality's children and family counseling focus on how the finances of families with children are lacking which might be the reason why the social workers do not seem to have knowledge about the risks of poor economy and what the term economic stress means.

Indholdsfortegnelse

Kap 1: Problemfelt.....	6
1.1 Beskæftigelsespolitik.....	6
1.2 Fattigdom.....	6
1.3 Konsekvenser af fattigdom.....	8
1.4 Håndtering af økonomi i Børne- og familierådgivningen.....	10
1.5 Servicelovens paragraffer i analysen.....	12
1.6 Problemformulering	13
1.7 Begrebsafklaring.....	14
1.8 Projektets opbygning.....	14
1.9 Definition af socialt arbejde og sociale problemer.....	15
Kap 2: Beskrivelse af case.....	16
2.1 Best case.....	16
2.2 Børne- og familierådgivningen i Herning som case.....	17
Kap 3: Videnskabsteori.....	21
3.1 Videnskabsteoretiske positioner.....	21
Kap 4: Forskningsdesign og metode.....	23
4.1 Casestudiedesign.....	23
4.2 Adgang til feltet.....	26
4.3 Kvalitative semistrukturerede interviews.....	27
4.4 Vignetmetoden.....	28
4.5 Børnefaglig undersøgelse.....	31
4.6 Triangulering.....	33
4.7 Pilotinterview.....	34
4.8 Informanter.....	34

4.9 Udførelse af interview.....	35
Kap 5: Databehandling.....	37
5.1 Transskribering.....	37
5.2 Analysestrategi.....	37
Kap 6: Teori.....	40
6.1 Doxa.....	41
Kap 7: Analyse.....	44
7.1 Hvorfor skoleforhold vægtes højere end familiernes økonomi.....	45
7.2 Organisationens indvirkning på socialrådgivernes praksisforståelse.....	49
7.3 Hvordan socialrådgiverne håndterer børnefamiliers økonomi i lyset af §52a.....	52
7.4 Hvordan socialrådgiverne håndterer økonomi i Børnefaglige undersøgelser.....	57
7.5 Delkonklusion.....	61
Kap 8: Diskussion.....	61
Kap 9: Forbehold ved triangulering.....	66
Kap 10: Konklusion.....	67
Litteraturliste.....	68
Bilagsliste.....	73

Kapitel 1: Problemfelt

Nærværende projekt har til formål at undersøge: *Hvordan håndterer socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen børnefamiliers økonomi, og hvad kan forklare denne håndtering?*

1.1 Beskæftigelsespolitiske reformer

Interessen for emnet er opstået på baggrund af den aktuelle debat om kontanthjælpsloftet, som har forårsaget, at de skærpede krav til at modtage kontanthjælp har begrænset mange børnefamiliers økonomi (Nørup & Petersen, 2017). Kontanthjælpsloftet og 225 timers-reglen trådte begge i kraft i landets kommuner oktober 2016 og har ifølge Beskæftigelsesministeriet til formål at øge den enkelte borgers incitament til at tage et ordinært arbejde frem for offentlig forsørgelse. Kontanthjælpsloftet reducerer ikke kontanthjælpsydelsen, men er et loft for hvor meget, den enkelte borger samlet kan modtage i offentlige ydelser (www.bm.dk, 2018). 225 timers-reglens formål er at borgere skal udføre 225 timers ordinært arbejde indenfor et kalenderår for ikke at blive trukket i kontanthjælpsydelsen (www.bm.dk, 2018). Kontanthjælpssystemet har i årtier fungeret som strukturel forebyggelse af børnefattigdom, altså som et økonomisk sikkerhedsnet for udsatte børnefamilier. Men sikkerhedsnettet under børnefamilierne har, grundet adskillige beskæftigelsespolitiske reformer de senere år, systematisk reduceret sociale ydelser, der er målrettet udsatte borgere (Nørup & Petersen, 2017). Kontanthjælpsloftet er netop en af disse reformer, der kan være medvirkende til, at udsatte børn i Danmark er i større risiko for at opleve økonomisk fattigdom.

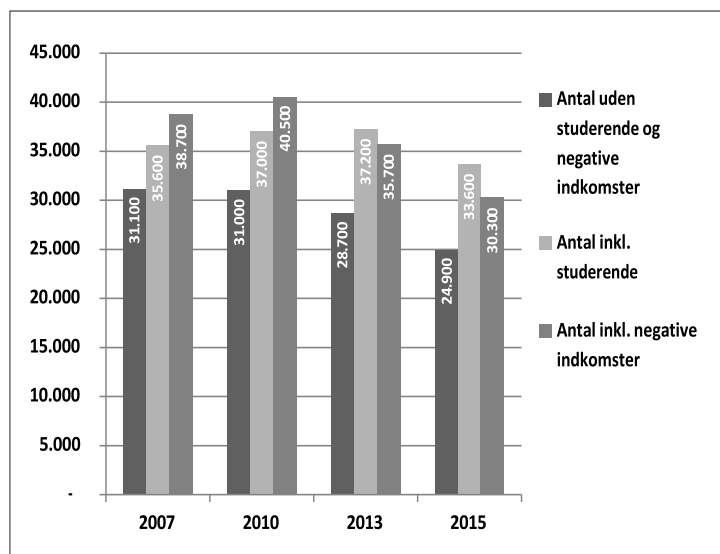
1.2 Fattigdom

I Danmark betragtes økonomisk fattigdom som relativ fattigdom, og ekspertudvalget om fattigdom definerer fattigdom på følgende måde: *En situation, hvor en person eller familie ufrivilligt har væsentlig dårligere livsvilkår sammenlignet med den øvrige befolkning, og hvor denne situation skyldes mangel på ressourcer, herunder særligt økonomiske (...)* (Ekspertudvalget om fattigdom, 2013, s. 7, Benjaminsen et al., 2016, s. 33-34).

Rockwoolfonden udgav i 2017 rapporten *Børn i familier med lave indkomster*. Rapporten, der beregner økonomisk fattigdom ud fra budgetmetoden¹, anslår, som det fremgår af figur 1.2 nedenfor,

¹ Budgetmetoden fokuserer på, hvilken indkomst der er nødvendig for at kunne opretholde et acceptabelt forbrug og socialt liv (Bonke og Christensen, 2017, s. 7).

at antallet af børn, der lever i familier med lave indkomster i Danmark i et år, er stort set uændret. I årene: 2007, 2010, 2013 og 2015 er der tale om stort set uændret antal børn, der lever i familier med lave indkomster i den første periode fra 2007-2010, mens der var et fald i de efterfølgende perioder, nemlig fra 31.100 og 31.000 børn i 2007 henholdsvis 2010 til 28.700 i 2013 og 24.900 i 2015 (Bonke & Christensen, 2017, s. 44) svarende til 2.33 procent af alle børn i Danmark (Bonke & Christensen, 2017, s. 34).

Figur 1.2, Udviklingen i antal børn i familier med lave indkomster 2007-2015

(Bonke og Christensen, 2017 s. 45)

Dernæst påpeger Bonke og Christensen som det fremgår af Tabel 1.2, at antallet af børn der, i et år vokser op i familier med meget lave indkomster er ca. 2700, knap 3900 med lidt højere og ca. 18.300 med indkomster, der ligger tættere på indkomstgrænsen, som er tilpasset budgetmetoden (Bonke & Christensen, 2017, s. 63). Måler man derimod ud fra Ekspertudvalget om fattigdomskriterier: *En disponibel indkomst der i 3 år på hinanden følgende år er under den kritiske indkomstgrænse*, svarende til 50 procent af medianindkomsten² (Ekspertudvalg om fattigdom 2013 s. 9), så erfares det, at der er ca. 7.300 børn i Danmark, der vokser op i fattigdom, svarende til 0.68 procent (Bonke og Christensen, 2017, s. 34). Med udgangspunkt i en måling for tre år svarer det til at ca. 500 børn vokser op i familier med meget lave indkomster, knap 900 med lidt højere og ca. 3900 med indkomster, der ligger tættere på indkomstgrænsen (Bonke & Christensen, s. 63). Der er dog to ting, der er værd at hæfte sig ved. For det første er der en række afgrænsningskriterier i rapporten, hvor f.eks. børn i en

² Medianen er det indkomstniveau, hvor halvdelen af befolkningen har en højere og den anden halvdel en lavere indkomst. Medianindkomsten afspejler på denne måde det generelle velstandsniveau i samfundet.

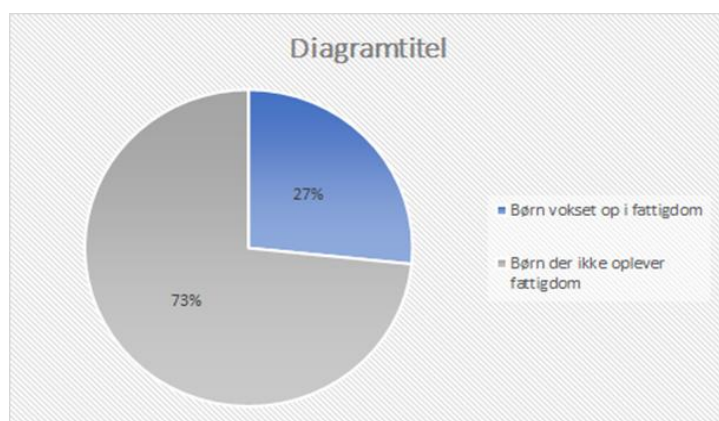
husstand med en eller to forældre, der er studerende, ikke indgår (Bonke & Christensen, 2017, s. 16). For det andet er tallene trukket ud i 2015, hvorfor det i lyset af kontanthjælpsloftet og 225 timers-reglen må antages, at flere børn lever i fattigdom. Iben Nørup og Stina Krogh Petersen påpeger, at op mod 60.000 børn er berørt af kontanthjælpsloftet og 225 timers-reglen, imens 30.000 børn er berørte af integrationsydelsen (Nørup & Petersen, 2017).

Kriterium	3 år	1 år
Meget lave indkomster	500	2.700
Højere indkomster	900	3.900
Tættest på indkomstgrænsen	5.900	18.300

Tabel 1.2. antal fattige i et år kontra fattige i tre år, er udarbejdet på baggrund af Bonke og Christensen (2017, s. 63) og Ekspertudvalget om fattigdom (2013, s. 9).

1.3 Konsekvenser af fattigdom

I 2016 udkom rapporten *The long-term effect of childhood poverty*, af Rune Lesner, Aarhus Universitet. Rapporten bygger på data af 32.357 tilfældigt udvalgte forældre, bosiddende i Danmark, der har fået børn i årene 1980-1983, hvoraf 8.613 af disse børn voksede op i økonomisk fattigdom (Lesner, 2016, s. 7). Rapporten måler børnefattigdom ud fra medianindkomsten, hvilket svarer til, at et barn vokser op med forældre, der har en indkomst under 50 procent af den midterste indkomst i mindst et år (Lesner, 2016, s.5). Ud fra Lesners beregninger illustrer Figur 1.3 nedenfor, at over 25 procent af børnene af de udvalgte forældre har oplevet fattigdom i mindst et år.

Figur 1.3, er udarbejdet på baggrund af Lesner (2016, s. 7).

Flere nordeuropæiske studier viser at effekten af børnefattigdom er størst, når børnene er teenagere (Humlum 2011, Jenkins & Schluter 2003). Dette bekræfter Lesner, der påpeger, at 13-15-årige, der vokser op med økonomisk fattigdom i barndommen i bare et år, vil, når de fylder 30 år, få en disponibel indkomst, der i gennemsnit er 6.4 procent lavere end deres jævnaldrende, der ikke er vokset op i økonomisk fattigdom (Lesner, 2016 s. 1 og 29). Hertil påpeger Bonke & Christensen, at det især er i alderen 7-13 år, at børn i Danmark oplever børnefattigdom (Bonke & Christensen, 2017, s. 37), og forekommer der kortvarige perioder med lav indkomst i børnefamilier, så kan det også have negative effekter for børns vilkår på lang sigt (Bonke & Christensen, 2016, s. 42). Derudover påpeger Lesner – ikke overraskende – at børn, der er vokset op i fattigdom, typisk er børn af forældre med lavere uddannelse og svagere tilknytning til arbejdsmarkedet (Lesner, 2016, s. 2). På tværs af generationer formår børn, der vokser op med fattigdom i bare et år, altså sjældent at bevæge sig opad uddannelsesstigen, men forbliver på det samme uddannelsesniveau, som deres forældre, og de tilegner sig langt mindre arbejdsmarkedserfaring i modsætning til deres jævnaldrende, der vokser op i ikke fattige familier (Lesner, 2016, s. 6).

I SFI Rapporten *Fattigdom og afsavn* (2016) anvendes begrebet økonomisk stress, som f.eks. kommer til udtryk, ved at de faste udgifter opleves som en byrde, pengene er små mod slutningen af måneden, der er ikke råd til at spare op eller betale faste udgifter (Benjamin et al. 2016, s. 195). I rapporten skelnes der mellem økonomisk fattige og økonomisk ikke fattige. 360 økonomisk fattige par med hjemmeboende børn har deltaget, og 22 procent af de adspurgte mener, at de faste boligudgifter er en byrde. 127 enlige med hjemmeboende børn deltager i undersøgelsen, og 28.5 procent heraf oplever, at faste boligudgifter er en byrde. 38.4 procent af parrene mener ikke at have råd til uforudsete udgifter på kr. 4500, og næsten 50 procent af de enlige oplever ikke at have råd til uforudsete udgifter på kr. 4500 (Benjamin et al., 2016, s. 201). Ifølge Nørup og Petersen øges børnefamiliers stressniveau betragteligt, når forældre presses økonomisk, og risikoen for omsorgssvigt forøges betragteligt (Nørup og Petersen, 2017). Det bekræfter det amerikanske studie *Giving mom a break*. Dårlige økonomiske forhold medfører ofte højere stressniveau i familier, hvilket viser sig fysiologisk, i form af: svagt immunforsvar, højere hvilepuls, højere blodtryk, højere kolesteroltal, højere betændelsestilstand i kroppen og større risiko for at få sygdomme i fremtiden, herunder kroniske sygdomme (Evans & Garthwaite, 2014, s. 264 og 285-286). En række danske studier påpeger da også, at de økonomiske forhold i lavindkomstfamilier ofte er en markør for, at der er andre problemer i familien end de økonomiske (Johansen, 2016, Lesner 2016, Benjaminsen et al., 2016, Bonke & Christensen 2017, s. 51). Disse forældre har typisk manglende overskud til at understøtte deres børns

udvikling (Johansen, 2016, s. 176). Fattigdom kan dermed betragtes som manglende forældreevne, idet forældrene ikke formår at frigive ressourcer til barnets udvikling (Lesner, 2016, s. 2)³.

I rapporten *Børnefamiliers fattigdom og omsorgssvigt* giver Adam Johansen overblik over en række nordamerikanske studier, hvor der viser sig at være korrelation mellem lav indkomst, fattigdom og omsorgssvigt (Pelton, 2014, Hearn, 2011, Chambers & Potter, 2009). Leroy Pelton (2014) påpeger, at der er stærke indikatorer for, at fattigdom og omsorgssvigt er forbundet, omend der ikke er evidens for, at der er direkte årsagsforhold mellem fattigdom og omsorgssvigt (Pelton, 2014, Johansen s. 54). Johansen henviser endvidere til et randomiseret studie fra Wisconsin, USA, hvor to grupper af familier henholdsvis bevarede og fik beskåret deres kontanthjælp. Der viste sig at være signifikante forskelle, den gruppe, der bevarede kontanthjælp, indgik i langt færre børnefaglige undersøgelser over en toårige periode, end den der blev beskåret i kontanthjælp (Pelton 2014, Johansen, 2016, s. 54). I studiet antydes det, at der er langt større risiko for omsorgssvigt som følge af lav indkomst. I forlængelse heraf viser et studie fra Ontario, Canada, at der er en sag på betragtelig flere børn af kontanthjælpsmodtagere i børn- og familieforvaltningerne end i familier, hvor forældrene arbejder (Leschild et al., 2016, Johansen s. 55). Dernæst viser en survey fra Illinois, USA, at risikoen for undersøgelse af omsorgssvigt øges med fattigdom. Studiet viser dog i modsætning til det ovenfor nævnte studie *Giving mom a break*, at forældres depressions- og stresssymptomer i mindre grad er en forklaring på *maltreatment*, hvorimod afhjælpning af materielle afsavn er mest virkningsfuld i forebyggelse af *maltreatment* (Yang, 2015, Johansen, 2016, s. 55). Endelig har jeg forsøgt at finde frem til studier, der er kommet frem til andre konklusioner end ovennævnte. Det er kun, via Johansen, lykkedes mig at finde frem til ét studie fra Midtvesten i USA, der forholder sig kritisk til en række studier på området, for ikke at være opmærksomme på risikoen for tilbagefald til kontanthjælp, når borgere i en periode har haft andet forsørgelsesgrundlag. Dermed er kritikken, at der er langt flere registreringer af kontanthjælpsmodtagere, end der er unikke kontanthjælpsmodtagere (Johansen, 2016, s. 57, Johnson-Ried et al., 2010).

1.4 Håndtering af økonomi i Børne- og familieafdelingerne

I rapporten *Børnefamiliers fattigdom og omsorgssvigt* beskæftiger Adam Johansen sig med, hvordan Børne- og familieafdelingerne arbejder med familiernes økonomi. Det er et casestudie med 15 cases,

³ Udover de allerede nævnte rapporter, har følgende rapporter, der beskæftiger sig med konsekvenserne af fattigdom givet mig indblik i feltet: *Fattigdom i Børnehøjde* (Sørensen, 2010), *Når børnefamilier sættes ud af deres lejebolig* (Oldrup et al., 2013), *Familiebaggrund og social marginalisering i Danmark* (Benjaminsen et al. 2015).

der bygger på interviews med børn, deres forældre samt myndighedssagsbehandlere i familieafdelingerne. Johansen finder, at det er et fund i rapporten, at Børne- og familieafdelingerne *camouflerer fattigdom*. Der tages ikke højde for ydre strukturelle fattigdomsforhold, men børnefamiliers fattigdom betragtes som et resultat af forældrenes omsorgskompetence (Johansen, 2016, s. 9-10). På den baggrund findes det relevant, at Børne- og familieafdelingen har fokus på forældrenes økonomi, idet børnene er afhængige af forældrenes forsørgelsesgrundlag (Johansen, 2016, s. 24). Men mange socialrådgivere i Børne- og familieafdelingerne undersøger ikke, hvad familierne har at leve for, hvorfor de i nogle tilfælde kommer til at overvurdere familiernes rådighedsbeløb til at være tæt på det dobbelte af det faktiske beløb (Johansen, 2016, s. 178). Uanset hvor anstrengt familiernes økonomi er, foreslår Børne- og familieafdelingerne, at familierne skal prioritere deres økonomi og lægge et budget (Johansen, 2016 s. 9-10). Nørup og Petersen påpeger, at det danske samfund og deraf landets Børne- og familieafdelinger ikke har formået at følge med tiden. Socialrådgiverne fokuserer primært på den problemfyldte relation mellem barn og forældre, når der iværksættes indsatser efter Lov om social service, eller Serviceloven som den kaldes i daglig tale. Dermed bliver de iværksatte foranstaltninger målrettet pædagogiske, psykologiske og psykiatriske tiltag og ikke familiernes økonomiske trængsler og materielle afsavn, der ofte er forårsaget af ydre strukturelle forhold, såsom kontanthjælpsloftet. Familiernes økonomi bør derfor i højere grad indgå som en helhedsbetragtning, netop som Serviceloven foreskriver (Nørup og Petersen, 2017). Dette understøtter Maria Bülow m.fl., der i lyset af en herskende neoliberalistisk diskurs påpeger, at fokus enten er på forældrenes problemer eller børnenes. Hos forældrene omhandler det omsorgssvigt, hvormed forældrene har svage forældrekompetencer. Ligeså er barnet i en position, hvor det ses som omsorgssvigtet (Bülow et.al., 2015, s. 40).

Ifølge Johansen vurderer socialrådgiverne selv, at det vil have langt større effekt at frigøre familierne fra materiel fattigdom (Johansen, 2016, s. 178). Tine Egelund påpegede allerede i 2004, at *Børneforsorgen* ikke har mulighed for, i væsentlig grad, at yde forbedring af familiernes sociale situation med hensyn til uddannelse, arbejde, bolig, boligmiljø og sundhed, som er nødvendig, hvis mere marginale forbedringer af børnenes situation skal opnås. I stedet har *børneforsorgen* kun et begrænset antal handlemuligheder til at lave forebyggende arbejde, som stort set kun er af pædagogisk og psykologisk art (Egelund, 2004, s. 144).

1.5 Servicelovens paragraffer der anvendes i analysen

Servicelovens kapitel 11 omhandler støtte til børn og unge. Formålsparagraffen, §46 stk. 2. lyder: *“Støtten skal være tidlig og helhedsorienteret, så problemer så vidt muligt kan forebygges og afhjælpes i hjemmet eller i det nære miljø. Støtten skal i hvert enkelt tilfælde tilrettelægges på baggrund af en konkret vurdering af det enkelte barns eller den enkelte unges og familiens forhold”* (Retsinformation, 2018).

§52a omhandler hvordan *Kommunalbestyrelsen* [Børne- og familieafdelingen] *kan træffe afgørelse om at yde økonomisk støtte til forældremyndighedsindehaveren, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte (...).*

I forlængelse heraf inddrages punkt 1 og 2 i projektets analyse.

Udgifter i forbindelse med foranstaltninger efter § 52, stk. 3, eller hvis støtten erstatter en ellers mere indgribende og omfattende foranstaltning efter § 52, stk. 3. Og Udgifter, der bevirker, at en anbringelse uden for hjemmet kan undgås, eller at en hjemgivelse kan fremskyndes.

Og endelig fremgår det af stk. 2 nr. 1 at hjælpen er transbestemt, hvormed bevilling forudsætter, at forældremyndighedsindehaveren ikke selv har tilstrækkelige midler.

Ved udarbejdelse af §50 børnefaglig undersøgelse, som laves når Børne- og familierådgivningen vurderer, at et barn har særligt behov for støtte, foreskriver lovgivningen også her, at det skal gøres ud fra en helhedsbetragtning (www.ast.dk, 2018). I stk. 2 fremgår en række forhold, som kan være med til at anlægge helhedsbetragtningen, som også nævnes ovenfor i §46 stk. 2: *udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber og andre relevante forhold.* Familiernes økonomi fremgår af *andre relevante forhold.* I servicelovens §52, der anvendes, når den børnefaglige undersøgelse munder ud i foranstaltninger til børn eller familier findes der ikke foranstaltninger, der vedrører den samlede families økonomi, i sådanne tilfælde henvises der til bestemmelserne i §11 eller §52a.

Ved nærmere research erfarede jeg, at Socialstyrelsen har udarbejdet tre eksempler på den gode Børnefaglige undersøgelse. I to ud af tre eksempler på den gode Børnefaglige undersøgelse er der ingen eller meget sparsom udfyldelse af feltet *økonomi* (www.socialstyrelsen, 2015), og slår man op i *Håndbog om barnets reform*, er det i stikordsregistret, hverken muligt at slå *økonomi, dårlig økonomi* eller *fattigdom* op (Bülow, et.al., 2015, s. 40).

Endelig fremgår det af Lov om aktiv socialpolitik (aktivloven) kapitel 10, at den giver mulighed for at ansøge om enkeltudgifter, økonomisk støtte til flytning, ansøgning om betaling af husleje m.m.. Af §81 fremgår det at: *Hjælpen kan normalt kun ydes, hvis udgiften er opstået som følge af behov, der ikke har kunnet forudses* (Retsinformation, 2018).

Således er der givet indsigt i feltet såvel nationalt som internationalt. Velvidende at familiernes økonomiske forhold ikke er Børne- og familieafdelingens kerneopgave, har ovenstående været medvirkende til at fremkalde min undren om, hvordan socialrådgivere, med myndighed, i Børne- og familieafdelingerne håndterer børnefamiliers økonomi. Det har ført frem til følgende problemformulering.

1.6 Problemformulering

Hvordan håndterer socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen børnefamiliers økonomi, og hvad kan forklare denne håndtering?

Som det fremgår af problemfeltet, findes der begrænset viden om hvordan Børne- og familierådgivningerne, i en dansk kontekst, arbejder med børnefamiliers økonomi. Af denne årsag har projektet en åben problemformulering for at få indgående indblik i informanternes første-persons-perspektiv.

At *Håndtere* skal her forstås som et paraplybegreb, der favner de metoder, der anvendes til at indsamle empiri. Empiriindsamling sker på baggrund af et kvalitativt casestudie, hvor der laves et semistruktureret interview med udgangspunkt i en vignette i to dele. Samtidig simuleres en skabelon til en §50 undersøgelse, og endelig har jeg fået tilsendt 11 udfyldte §50 undersøgelser.

Når jeg samtaler med informanterne ud fra et semistruktureret interview, er den data jeg får informanternes refleksioner eller intenderede handlinger. Dette er også tilfældet ved gennemgang af vignetten. Når informanterne simulerer §50 undersøgelsen, er det fortsat informanternes refleksioner jeg får, men med et snævert aftryk af praksis. Hvorimod de udfyldte §50 undersøgelser giver et reelt billede af praksis. Dermed kan begrebet *håndtere* anvendes til at give indblik i praksis, men først og fremmest giver det indblik i informanternes refleksioner om praksis.

Da håndtering af børnefamiliers økonomi spænder vidt i Børne- og familierådgivningens arbejde, er det væsentligt at pointere, at der i denne kontekst menes i den tidlige indsats. *Tidlig indsats* defineres i Barnets reform på følgende måde: *Tidlig indsats indebærer, at fagpersoner så vidt muligt afhjælper problemer via en rettidig, koordineret og kvalificeret indsats* (Socialstyrelsen, 2011, s. 69).

1.7 Begrebsafklaring

Socialrådgivere er i dette projekt myndighedspersoner

Om *informanter*, refereres det til de fem socialrådgivere, som medvirker i interviewene, når begrebet *socialrådgiver* anvendes, refererer det til socialrådgivere i Børne- og familierådgivningen.

Felt, praksis, praksisfelt = den samme betegnelse for den arena hvor det sociale arbejde udspiller sig.

Børnefaglig undersøgelse omtaler herfra §50 undersøgelse.

Børn = 1-17 år. Kun ved brug af lovtekst skelnes der mellem børn og unge.

1.8 Projektets opbygning

I indeværende kapitel er der givet et indblik i problemfeltet, som går forud for projektets problemformulering. Nedenfor følger en definition af socialt arbejde og sociale problemer, som understøtter at projektet netop beskæftiger sig med reelt socialt arbejde. I kapitel 2 følger en beskrivelse af hvorfor Herning kommunens Børne- og familierådgivning findes særlig velvalgt til at undersøge problemformuleringen. I kapitel 3 følger en redegørelse og diskussion af projektets videnskabsteoretiske valg. Dernæst følger i kapitel 4 en redegørelse af projektets forskningsdesign og metoder. Projektet er udarbejdet som et kvalitativt casestudie. For at opfylde kriterierne herfor, har jeg valgt at anvende forskellige kvalitative metoder til at indsamle data. På baggrund af en vignette udarbejdes der et semistruktureret interview, som følges op af en skabelon til en §50 undersøgelse, som jeg beder informanterne simulere. Til at supplere den tomme §50 undersøgelse har jeg fået adgang til elleve udfyldte §50 undersøgelser fra Børne- og familierådgivningen i Herning. Herefter følger en redegørelse af Pierre Bourdieus (1930-2002) doxa-begreb, som er analysens fundament. I forhold til problemformuleringen er det hensigten at den indsamlede empiri, samt en række praksisnære begreber, metoder og lovstof, skal besvare *hvordan socialrådgiverne håndterer økonomi*

og doxa-begrebet skal besvare *hvad forklarer denne håndtering*. Herefter følger en diskussion af analysens fund, hvorefter de forbehold der må være ved metodetriangleringen drøftes. Endelig afsluttes projektet med en samlet konklusion.

1.9 Definition af socialt arbejde og sociale problemer

I forhold til projektets problemstilling vurderes Tine Egelunds definition af socialt arbejde fra 2011 at være dækkende.

Socialt arbejde er mangefacetteret, modsætningsfyldt og foranderligt i tid og rum. Det praktiske sociale arbejde er – måske i højere grad end andre menneskebehandlende fag – så snævert knyttet til omgivelsesforventninger og samfunds- og politiske strømninger, at det ikke giver nogen mening at forsøge at indhegne det definatoriske ude af sammenhæng med den kontekst, det indgår i (Egelund, 2011, s. 438).

Som netop redegjort for i problemfeltet påpeger Nørup og Petersen, at samfundet [Børne- og familieafdelingerne] ikke har formået følge med tiden. *Politiske strømninger*, som kontanthjælpsloftet og 225 timers reglen er en del af, er gode eksempler på, at socialt arbejde er *foranderligt i tid og rum*, hvorfor nærværende projekt, om muligt, kun er et øjebliksbillede af praksis. Meget tyder dog på, at praksis på Børne- og familieområdet ikke formår at følge med den udvikling, der i disse år finder sted på beskæftigelsesområdet, hvilket er forståeligt, da den sociale indsats overfor børn hidtil har været rettet mod andre forhold end familiernes økonomi (Nørup & Petersen, 2017). Grundlæggende principper bag alt socialt arbejde bør ifølge Marianne Skytte være bekæmpelse af ulighed, fattigdom og diskrimination (Skytte, 2015, s. 11). I lyset af den forskning, der netop er blevet redegjort for i problemfeltet, som påpeger, at lave indkomster og fattigdom er en af de største risikofaktorer i forhold til, hvorvidt børn bliver udsat for omsorgssvigt (Johansen 2016, Lesner 2016, Leschild et al., 2006, Yang 2015 Pelton 2014 og Evans & Garthwaite), vurderes felterne, det sociale arbejde udspiller sig i, at være *modsætningsfyldte*. Det er paradoksalt at lovgivningen på beskæftigelsesområdet, der har til hensigt at skabe incitament for, at så mange som muligt kommer i arbejde, er medvirkende til at skabe sociale problemer på Børne- og familieområdet.

Hvor efterlader det så Børne- og familieafdelingerne, der skal udføre det sociale arbejde. Er det på den ene side en magtfuld, klientskabende og kontrollerende virksomhed, der udføres af

systemrepræsentanter. Eller er det på den anden side en hjertensgod kærlighedsgerning, der udføres af uegennyttige ildsjæle (Hansen, 2010, s. 94)?

Kapitel 2: Beskrivelse af case

Formålet med kapitel 2 er at sætte rammen for det organisatoriske felt som socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen i Herning arbejder indenfor. Det vil jeg gøre ved først at beskrive casen, Børne- og familierådgivningen, Herning Kommune, inden jeg dernæst laver et kort historisk oprids samt en kort redegørelse af relevant lovstof, som anvendes i projektets analyse.

2.1 Best case

Børne- og familierådgivningen i Herning er valgt som case, da den vurderes at være særlig vellykket. Med Bent Flyvbjergs termer betragtes den som en kritisk case (Flyvbjerg, 2015, s. 507). En kritisk case defineres som værende af strategisk betydning i forhold til et generelt spørgsmål, som ønskes besvaret, hvor generaliserbarhed øges gennem udvælgelsen af cases (Flyvbjerg, 2015, s. 507). Dette stemmer overens med projektets problemformulering, der har til formål at undersøge, hvordan socialrådgiverne håndterer børnefamiliers økonomi. På den baggrund forventer jeg, at kunne lave en analytisk generalisering ud fra logikken: Hvis det har gyldighed i dette tilfælde, gælder det i alle (eller mange) tilfælde. I sin negative form vil generaliseringen lyde: Hvis det ikke har gyldighed i dette tilfælde, gælder det i ingen (eller kun nogle få) tilfælde (Flyvbjerg, 2015, s. 508). I dette projekt må logikken derfor hedde: *hvis ikke at socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen i Herning, håndterer økonomi, så er det sandsynligvis heller ikke tilfældet i andre kommuner, og vice versa.*

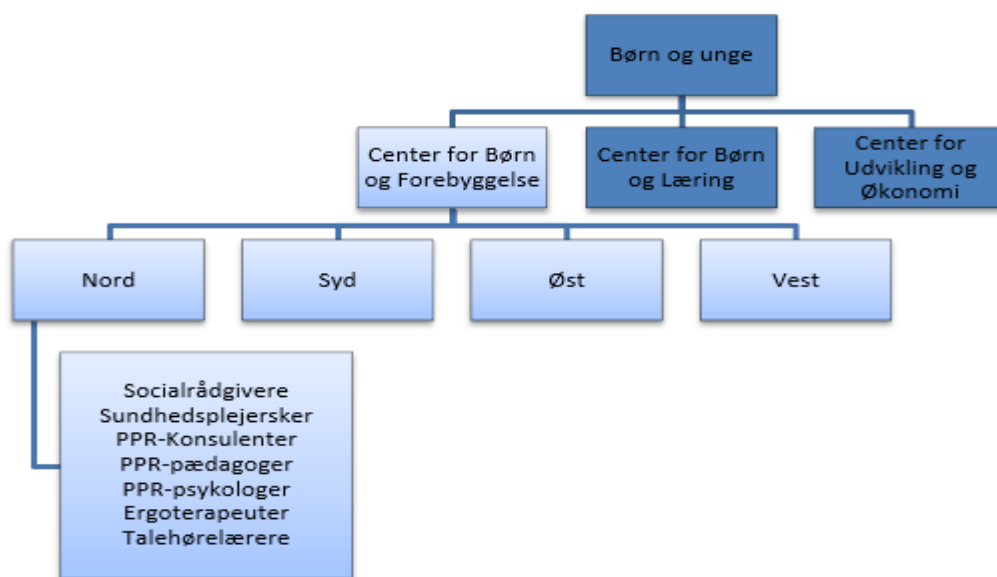
Det vil sige, at jeg ud fra nærværende case, med stor sandsynlighed kan antage at andre praksisser, der har samme- eller ikke lige så gunstige arbejdsbetingelser, forholder sig på lignende måder til børnefamiliers økonomi.

Denne antagelse er dog ikke universel. Viden er kontekstuel, påpeger Steinar Kvale og Svend Brinkmann. Den viden, der er opnået i én situation, kan ikke automatisk overføres til eller sammenlignes med andre situationer. Det enkelte interview finder sted i en interpersonel kontekst, og interviewudsagnene er relateret til deres kontekst (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 73). Dermed vil

man, ud fra denne devise ikke kunne overføre resultaterne fra Herning til en anden børne- og familieafdeling.

2.2 Børne- og familierådgivningen i Herning som case

Forvaltningen *Børn og Unge* i Herning er inddelt i tre centre: *Center for Udvikling og Økonomi*, *Center for Børn og Læring* og *Center for Børn og Forebyggelse*. Socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen er organiseret i sidstnævnte og er inddelt i fire teams: *Nord*, *Syd*, *Øst* og *Vest*. I og med at man i Børne- og familierådgivningen har forsøgt at gøre op med specialisering af arbejdsopgaverne, spænder socialrådgivernes arbejdsopgaver bredt. Lige fra behandling af underretninger til at tilbyde børn og familier forebyggende indsatser til udarbejdelse af børnefaglige undersøgelser, som typisk munder i foranstaltninger efter Serviceloven eller i yderste konsekvens anbringelse af et barn uden for hjemmet. Nedenstående organisationsdiagram af *Børn og unge* illustrer hvordan socialrådgiverne, sammen med en række andre professioner, er fordelt ud i de fire nævnte teams.

Figur 2.2, Organisationsdiagram: Børn og unge, Herning kommune. (Herningmodellen. Herning Udviklingsplan, s. 4).

Jeg har valgt Børne- og familierådgivningen i Herning som case, da den som sagt er et eksempel på en most likely case, og den er med indførelsen af Sverigesprogrammet i 2013 blevet fremhævet for at forbedre praksis på Børne- og familieområdet herhjemme (Andersen, 2016, s. 5). Med organisationsteoretiske termer kan man hævde, at organisationen har truffet beslutning om at innovere

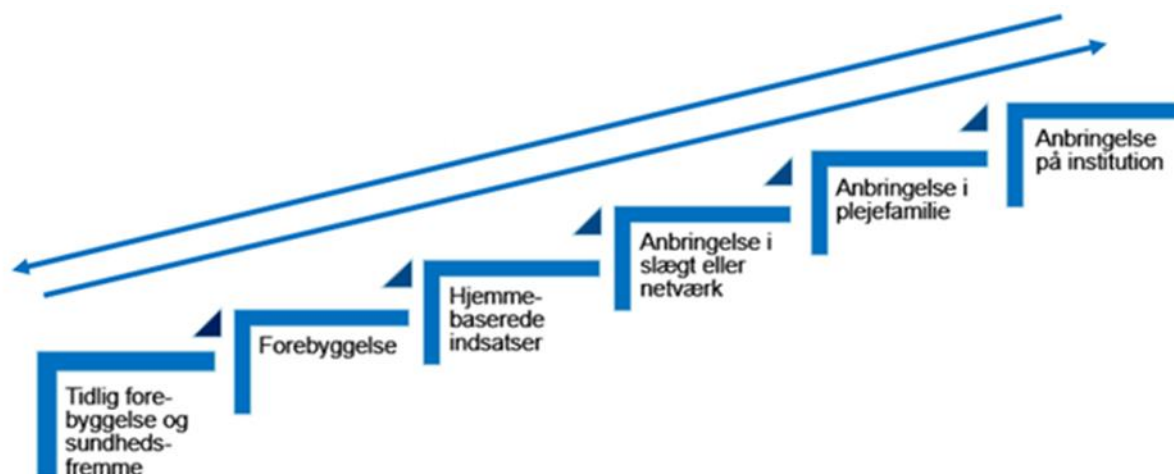
og dermed sikre tilpasning og overlevelse i forhold til markant skiftende krav fra omverden (Borum, 2014, s. 497-498).

Sverigesprogrammet var et treårige projekt, der opstod på baggrund af KORAs undersøgelse i Borås kommune i Sverige fra 2012 (Mathiasen, Madsen, & Eriksen, 2012, s. 1). Undersøgelsen viste blandt andet, at der i Borås blev brugt betragteligt færre økonomiske midler i indsatsen på børn- og ungeområdet sammenlignet med danske kommuner (Mathiasen, Madsen, & Eriksen, 2012, s. 10). Af KORAs slutevaluering fremgår det bl.a., at socialrådgiverne i Sverigesprogrammet er kommet tættere på børnene og familierne, idet de arbejder med færre sager – børn – og dermed har flere opfølgninger. I praksis betyder det, at socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen arbejder med ca. 25 børn, hvorimod man i mange andre danske kommuner har op mod 50 sager på børne- og familieområdet (Pedersen & Kloppenborg, 2017, s. 13). Ved foranstaltninger foreskriver Serviceloven at socialrådgivere på børneområdet skal lave opfølgning første gang efter tre måneder og dernæst efter 6 måneder (Retsinformation, 2018). I Sverigesprogrammet bliver der ved hjemmebaserede foranstaltninger første gang holdt opfølgningsmøde efter seks uger og dernæst efter tre måneder. Herunder argumenteres der for, at socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen får frigivet tid til at gå mere i dybden med de 25 sager og anlægge en bredere helhedsbetragtning af børnefamiliernes ressourcer og risikofaktorer end i mange andre af landets kommuner (Pedersen & Kloppenborg, 2017, s. 13). I forlængelse heraf oplever socialrådgiverne en ændring i relationen til børnene og familierne. Socialrådgiverne oplever, at de kender familierne bedre, hvormed den nære relation giver dem mulighed for at vælge de rigtige indsatser (Møller et. al., 2015, s. 16). På den baggrund må socialrådgiverne i Herning have forudsætning for at være uegennyttige ildsjæle, der har tid og overskud til også at fokusere på familiernes økonomi ved behov herfor.

Socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen har derudover tæt tværfagligt samarbejde med særligt PPR og Sundhedsplejen. Efter indførelsen af Sverigesprogrammet er flere børnefamilier blevet tilbudt hjemmebaserede indsatser i nærmiljøet, og færre børn er blevet anbragt uden for hjemmet, hvormed Herning, ligesom i Borås, har lavet store økonomiske besparelser (Pedersen & Kloppenborg, 2017, s. 7).

Som redskab til at bringe børn og familier tættere på et almindeligt hverdagsliv indførte Børne- og familierådgivningen *indsatstrappen*. Indsatstrappen har følgende trin: 1) tidlig forebyggelse, 2) forebyggelse 3) hjemmebaserede indsatser, 4) anbringelse i slægt og netværk 5) anbringelse i

familiepleje og 6) anbringelse på døgninstitution (Mathiasen, Andersen, & Vindbjerg, 2016, s. 4).

Figur 2.2.1: Indsatstrappen, (Mathiasen, Andersen, & Vindbjerg, 2016, s. 4)

Indsatstrappen illustrerer forskellige indsatsniveauer, som socialrådgiverne i Børne- og familieafdelingen kan iværksætte socialfaglige foranstaltninger på, jf. serviceloven. Målet er hele tiden at bringe barnet eller familien tættere på et almindeligt hverdagsliv ved at befinde sig så langt nede på trinene som muligt, hvor indsatserne bliver mindre indgribende (Mathiasen, Andersen, & Vindbjerg, 2016, s. 4). Dette projekt vil befinde sig på de nederste to trin, da projektets fokus er på forebyggelse og tidlig indsats.

En kritik af Sverigesmodellen er, at man med insatstrappen definerer, hvad det gode liv er for børnene og familierne. Fravær af foranstaltninger er normaliserende, mens tilstedeværelse af foranstaltninger er det modsatte. Det betyder at normaliteten og det, at komme tættere på et almindeligt hverdagsliv knyttes til familiestrukturer omkring barnet ikke adskiller sig fra den gennemsnitlige familie i Danmark. Dermed overser man i Sverigesprogrammet, at indsatser – også indgribende indsatser – kan være det, der sikrer barnet normalitet (Engen et al., 2017, 50-51).

Ovenstående beskrivelser lægger op til, at der i Herning åbnes for det helhedsorienteret arbejde, som har været under pres de seneste år grundet stigende specialisering af praksis (Harder & Nissen, 2011, s. 14) Helhedssynet er et positivt ladet begreb, der er tæt forbundet med socialrådgivernes professionelle selvforståelse. Det kan betragtes som et redskab, der hjælper de professionelle med at anskue sociale problemer, der relaterer sig til komplekse strukturer, processer og mekanismer på forskellige niveauer – mikro, makro og meso (Harder og Nissen, 2011, s. 18). Helhedssynet kan betragtes som en kompetence, som socialrådgiverne har tilegnet sig, til at undersøge sociale

problemer fra forskellige perspektiver og arenaer (Harder og Nissen, 2011, s. 15). Dermed er det væsentligt, at helhedssynet bliver konkret anvendt i praksis, hvormed det kan bidrage til at styrke det sociale arbejdes vidensgrundlag og dets evne til at forholde sig udforskende til borgerens sociale problemer og liv (Harder og Nissen, 2011, s. 16). Mere specifikt omhandler helhedssynet ifølge Jens Guldager at kunne forstå samspillet mellem det enkelte menneske, familien, gruppen, institution- og samfundsniveau. Dette skelner han med seks faktorer, der giver mulighed for at anlægge en helhedsforståelse.

- Sociale problemers tætte sammenhæng med mennesker livsvilkår.
- Generel risikovurdering for opståen af sociale problemer.
- Medbestemmende faktorer for menneskers håndtering af livsvilkår.
- Konkrete menneskers individuelle reaktioner på belastninger.
- Socialrådgiverens og institutionernes ressourcer, herunder forforståelse og forståelse af egen rolle.
- Viden om samfundets normer og reaktioner på desintegrerede mennesker (Harder, 2011, s. 39).

Lykkes det ikke tilstrækkeligt at anlægge helhedssynet, er der risiko for, at socialrådgiveren falder i en grøft, hvor denne kun ser individets samspil (med barnet), *den grøft* kalder Guldager for den *psykologiserende grøft*. Alternativt kan socialrådgiveren falde i sociologismens grøft, hvor samspillet individer imellem mere eller mindre forsvinder, fordi der alene forklares ud fra institutionelle og samfundsmæssige påvirkninger (Guldager, 2001, s. 46 og Harder, 2011, s. 39). Dette taler netop ind i den kontekst, jeg ønsker at undersøge, nemlig hvordan socialrådgiverne håndterer børnefamiliers økonomi. Problemstillingen lægger ydermere op til en diskussion af, hvorvidt socialrådgivere med gunstigere arbejdsforhold end mange andre børne- og familierådgivninger formår at prioritere det helhedsorienteret arbejde og ikke falde i ovennævnte grøfter.

Omvendt kan man spørge, om det overhovedet er ønskværdigt at tilstræbe sig det helhedsorienterede arbejde. Kritikere af helhedssynet mener blandt andet, at det helhedsorienterede arbejde kan have en sideeffekt, der kan konstituere en bestemt helhedsopfattelse af borgeren. Dermed kan helhedssynet have det omvendte formål, nemlig at virke indskrænkende og kategoriserende, hvormed det ikke får de ønskede virkninger overfor de sociale problemer (Harder og Nissen, 2011, s. 15).

Kapitel 3: Videnskabsteori

3.1 Videnskabsteoretiske positioner

I dette afsnit vil de overvejelser, jeg har gjort mig i forbindelse med valg af projektets videnskabsteoretiske positioner, blive diskuteret. Adam Johansens rapport *Børnefamiliers fattigdom og omsorgssvigt* var, udover mine egne praksiserfaringer fra Børne- og familierådgivningen, medvirkende til at forme min forforståelse af, hvordan Børne- og familieafdelingerne håndterer børnefamiliers økonomi. I rapporten er der indledningsvis et citat, hvor Johansen citerer en socialrådgiver: *I børne familieafdelingen taler vi overhovedet ikke om familiens økonomi* (Johansen, 2016, s. 10). Min forforståelse var meget lig citatet, men i takt med at jeg kom i dybden med casens problemfelt, undrede jeg mig over, hvorvidt det forholder sig så endimensionelt.

Med en vis mængde praksiserfaringer i bagagen og indblik i feltet qua diverse rapporter og statistikker er projektets videnskabsteoretiske afsæt med udgangspunkt i Hans-Georg Gadamer (1900-2002) filosofiske hermeneutik, hvor undersøgeren tager sine fordomme med ind i forståelsesprocessen. Fordomme er ifølge Gadamer produktive for erkendelsen, og uden fordomme ville undersøgeren ikke være i stand til at stille relevante spørgsmål i interviewsituationen eller erfare noget om noget. Endvidere kommer en del af disse fordomme af normative anskuelser, som vi har med i bagagen til at påvirke det blik, som undersøgeren tager med ud i feltet (Juul, 2012, s. 122). Med et hermeneutisk udgangspunkt må man som undersøger anstrenge sig for at ekspliciteres sine fordomme og forforståelser, ligesom det ekspliciteres, hvordan disse anvendes i projektet og sættes i spil med nye erfaringer fra den sociale virkelighed (Juul og Pedersen, 2012, s. 422). Fordomme og forforståelser ekspliciteres i projektets problemfelt, og en række af disse pointer vil blive trukket ind i analysen og diskussionen.

I interviewsituationen betyder det, at man som undersøger skal teste sine fordomme og deres berettigelse og dermed være villig til at lade sig belære af nye erfaringer, der opstår i dialog med informanterne. Dette krav om åbenhed nærmer sig fænomenologien, men det betyder ikke, at man som undersøger skal tilsidesætte sine forforståelser helt og holdent, når man møder modargumenter (Juul, 2012, s. 125). Men ved at indtage en hermeneutisk position i interviewsituationen er der en risiko for at blive for overoptaget af egne forforståelser, som forsøges bekræftet, og dermed ikke være tilstrækkelig åben overfor det nye, der må vise sig i praksis. Herom påpeger Søren Juul, at en forsker, der klamrer sig til sine fordomme og ikke er villig til at lade sig belære af fremmede horisonter, har

dårlige muligheder for at udvide sine horisonter (Juul, 2012, s. 126). Derfor findes et fænomenologisk ståsted i interviewsituationen mere hensigtsmæssigt. Det er i højere grad i tråd med projektets åbne problemformulering, hvilket forudsætter, at jeg som undersøger gør mig umage for at tilsidesætte egen forforståelse og møde informanterne med åbenhed og dermed være imødekommende overfor deres beskrivelser og erfaringer af praksis.

Ifølge Edmund Husserl (1859-1938) er formålet med fænomenologien netop at gå til sagen selv og sætte alle forestillinger om noget absolut givet og eksisterende i parentes (Juul og Pedersen, 2012, s. 70) fremfor at tage afsæt i teorier der ikke tager udgangspunkt i den praksis, der undersøges (Juul 2012, s. 421). Af samme grund fremhæver fænomenologien vigtigheden af at skabe erkendelse af erfaringer, som umiddelbart foreligger i førstepersons-perspektivet. Dermed er det fænomenologiens formål at sikre, at forforståelser og fordomme ikke skygger for førstepersons-perspektivet, således at parenteser er en form for reduktionisme, der er medvirkende til at skabe en ny begyndelse (Juul, 2012, s. 71-72). I forlængelse heraf ses Emmanuel Lévinas' (1906-1995) etiske fænomenologi, som netop fordrer, at blikket forpligter til at gøre den anden synlig og behandle vedkommende med autoritet (Juul, 2012, s. 92). Et sådant udgangspunkt i interviewsituationen fordrer, at interviewer anstrenger sig for at lytte og stille spørgsmål på en måde, der ikke lukker af for nye opdagelser, men derimod bringer informanternes erfaringer i spil (Juul, 2012, s. 75). På den måde bestræber jeg mig på at udvise informanterne respekt ved at tillægge dem og deres udsagn stor værdi, i og med de står helt centralt i den nye viden, der skabes (Juul, 2012, s. 92). Informanterne har på baggrund af deres praksiserfaringer og oplevelser det førstepersons-perspektiv, som jeg er interesseret i at afdække, hvormed jeg forsøger at skabe en ny begyndelse ved at sætte parentes om mine fordomme. Jeg søger dermed åbne beskrivelser af, hvordan informanter forholder sig til egen livsverden. Men i og med at begrebet livsverden henviser til den verden, vi lever i og tager for givet (Juul, 2012, s. 80), påpeger Dorte Caswell at klienter er knyttet til en livsverden, imens socialarbejdere repræsenterer en systemverden (Caswell, 2005, s. 52). Til at afdække denne systemverden anvender Caswell begrebet *praksislogik*. Praksislogikker er ikke en diskurs eller et fænomen, der kan knyttes til en enkelt person i feltet. Logikkerne er ej heller frit tilgængelige i feltet, men eksisterer i blandingsformer, som tilskrives feltets historie, udvikling, kontekstuelle faktorer, herunder kulturelle, politiske og økonomiske vilkår i organisationen (Caswell, 2005, s. 53).

Efter indsamling af empiri vil jeg udover at beskrive informanternes refleksioner, som fænomenologien foreskriver, søge at finde mening bag beskrivelserne, hvormed fortolkningen

begynder. Fortolkningen vil overskride førstepersons perspektivet, hvormed jeg bevæger mig tilbage til det hermeneutiske udgangspunkt og gennem fortolkning samle de fem stemmer til én. På baggrund af det, Søren Juul kalder for en ægte samtale, vil der i interviewsituationen opstå et dialektisk sammenspil, hvor ny viden skabes på baggrund af undersøgerens fordomme og informanternes erfaringsverden. Dette kaldes også for horisontsammensmeltning, hvilket er en form for pendling mellem forskerens fordomme og de nye erfaringer, der gøres i praksis. Det er gennem applikation, som vil sige, at vore fordomme i en konkret undersøgelse bringes i anvendelse og testes mod erfaringer af den sociale virkelighed, at fordommene må vise deres berettigelse (Juul, s. 2012, s. 125).

Men kan teori og faglig indsigt være en forudsætning, som hermeneutikken foreskriver, for at forstå informanten og møde denne med relevante spørgsmål og hæfte sig ved, hvad der er vigtigt i interviewsituationen (Juul, 2012, s. 93). Det er svært at fornægte. Skæringspunktet for valg af det videnskabsteoretiske udgangspunkt har været, at hermeneutikken opfatter fordomme og forforståelser som frugtbare for, om man overhovedet kan sige noget om noget som helst. Det kommer f.eks. til udtryk i måden, hvorpå dataindsamlingen håndteres, som jeg redegør for senere. Men ved at trække på velkendte teorier, kan der være risiko for at komme til at håndtere nye indsigter i lyset af disse teorier, eller der er risiko for at komme til at spærre helt for de nye indsigter, praksis giver. Mit udgangspunkt vil derfor være, at teorierne skal være villige til at lade sig belære og korrigere, når de indgår i dialog med de nye indsigter, som mødet med praksis giver (Juul, 2012, s. 94).

Kapitel 4: Forskningsdesign og metode

Nærværende kapitel er en redegørelse af projektets forskningsdesign og metode. Først præsenterer jeg casestudiedesign efterfulgt af, hvordan jeg har fået adgang til feltet og en kort beskrivelse af informanterne i projektet. Dernæst følger en redegørelse af den kvalitative interviewmetode, herunder vignette-metoden og anvendelsen af §50 undersøgelser ved interviewene, inden jeg endeligt redegør for udførelsen af interviews.

4.1 Casestudiedesign

Til at besvare projektets problemformulering har jeg valgt det kvalitative casestudium som forskningsstrategi. Knud Ramians definition af casestudiedesignet er velvalgt til at styre dette projekt: *Casestudiet er en strategi til empirisk udforskning af et udvalgt nutidigt fænomen i dets naturlige sammenhæng ved anvendelse af forskellige datakilder, der case for case kan anvendes i en bevisførelse* (Ramian, 2012, s. 16).

Ramians definition ligner en række andre definitioner af casestudiet, hvor det centrale er, at der er tale om et *udvalgt nutidigt fænomen i dets naturlige sammenhæng* (Yin, 2003, s. 13, Robson & McCartan, 2017, s. 150). Casestudiet gennemføres, der hvor fænomenet udspiller sig (Ramian, 2012, s. 18), nemlig i Børne- og familierådgivningen, som er i dets naturlige sammenhæng,

hvilket betyder, at fænomenets kontekst er en del af casestudiet (Ramian, 2012 s. 19). I dette projekt indebærer casestudiet derfor at søge og forstå, *hvordan socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen* håndterer børnefamiliers økonomi gennem forskellige datakilder: Fem semistrukturerede interviews, der tager afsæt i en vignette og en skabelon til en §50 undersøgelse. Derudover vil der blive anvendt udsnit af elleve §50 undersøgelser. Robert Yin påpeger vigtigheden af triangulering i casestudiet, hvor forskellige datakilder understøtter de empiriske fund. Argumentationen vil stå stærkere, hvis flere forskellige data peger på den samme konklusion. Såfremt trianguleringen understøtter de samme resultater, konvergerer data (Yin, 2004, s. 10, Ramian 2012, s. 95).

Jeg har løbende reflekteret over, hvorvidt jeg case for case laver et single casestudie eller multiple casestudie. Da projektet ønsker at sige noget sammenfattende om socialrådgivernes professionsforståelse, vurderer jeg at have én case med fem informanter, frem for fem cases med fem forskellige stemmer. De enkelte interviews giver derfor først mening i det øjeblik, informantens praksisforståelse opfattes som en del af en større social sammenhæng (Antoft & Salomonsen, 2007, s. 31-32). Dette er i overensstemmelse med anvendelsen af Dorte Caswells begreb *praksislogikker*, i og med at det ikke er et begreb, der knyttes til én person, men *praksislogikker* giver indblik i det samlede felt (Caswell, 2005, s. 52). Den valgte case er derfor også en hypotese om, at casen er repræsentant for en mere generel sammenhæng (Antoft og Salomonsen, 2007, s. 31), hvilket er i tråd med logikken: *hvis ikke at socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen i Herning, håndterer økonomi, så er det sandsynligvis heller ikke tilfældet i andre kommuner.*

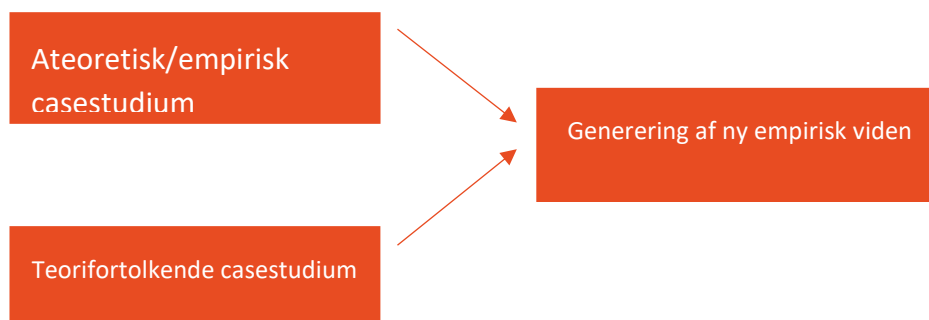
I forlængelse heraf påpeger Antoft og Salomonsen, at det ikke er muligt at afdække alle sider af en case, men det er nødvendigt at finde det fikspunkt, der er ønskværdigt at studere i den relevante situation. Sagt på en anden måde betyder det, at casen kun afdækker det hjørne af virkeligheden, som jeg vælger at fokusere på, hvorfor alle cases er eksempler på analytiske og sociale konstruktioner (Antoft og Salomonsen, 2007, s. 33). Enhver caseanalyse er dermed begrænset af den empiri, det er lykkedes at skabe.

Ud fra Antoft og Salomonsen terminologier skelnes der mellem fire forskellige typer casestudier, der enten har til formål at generere ny empirisk viden eller ny teoretisk viden: ateoretiske, teorifortolkende, teorigenerende og det teoritestende casestudie.

Casestudier generelt trækker formentlig på elementer fra alle fire typer af designs, imens nærværende projekt primært tager fra det ateoretiske og det teorifortolkende casestudium. Som det fremgår af projektets problemfelt, findes der i en dansk kontekst relativt begrænset empirisk viden om, hvordan Børne- og familieafdelingerne håndterer børnefamiliers økonomi, hvorfor nærværende casestudies udgangspunkt er at generere ny empirisk viden. Det ateoretiske casestudium tager afsæt i empirisk viden og data, hvormed det afdækker sociale systemer eller processer, der lægger vægt på informanternes subjektive oplevelser. Fokus er at lave beskrivelser af den sociale virkelighed og sociale fænomener (Antoft og Salomonsen, 2007, s. 35) samt at afdække sociale fænomener, som er underbelyste (Antoft og Salomonsen, 2007, s. 36), frem for at udvikle teorier og begreber.

Det teorifortolkende casestudie har også til formål at generere ny empirisk viden og får ofte et induktivt tilsnit, hvor teori ikke nødvendigvis spiller en rolle i de indledende faser, hvilket også har været tilfældet her (Antoft og Salomonsen, 2007, s. 39).

I den analytiske fase af casestudiet bidrager teorien til at identificere mønstre i det empiriske materiale, og besvarelse heraf afhænger af, hvilke teorier der anlægges i casestudiet. Man kan derfor spørge, *hvad er casen en case af* (Antoft og Salomonsen, 2007, s. 40). Teorien kan derfor danne grundlag for diskussion om, hvorvidt disse mønstre er generelle eller unikke (Antoft og Salomonsen, 2007, s. 39).

Figur 4.1

Figur 4.1 illustrerer nærværende projekts behandling af empiriindsamling og generering af ny empirisk viden. Inspireret af Antoft og Salomonsen, der påpeger, at de bedst egnede teorier og

begreber tager afsæt i den teori, der kan organisere størstedelen af det empiriske materiale (Antoft og Salomonsen, 2007, s. 40), vælger jeg i stedet at anvende det empiriske materiale, der siger mest muligt om praksisfeltet og derved besvarer problemformuleringen bedst muligt.

4.2 Adgang til feltet

Herning Kommunes Børne- og familierådgivning er min tidligere arbejdsplads, hvor jeg har været ansat i fem år, indtil 2016. Jeg tog telefonisk kontakt til min tidligere teamleder, der blev præsenteret for projektets problemstilling. Jeg anmodede om at interviewe fem socialrådgivere samt at få tilsendt ti Børnefaglige undersøgelser. Hun udtrykte, at projektet lød spændende og at det kunne vær, at hendes medarbejdere også kunne få noget fagligt ud af at deltage i interviewene. Adspurgte hvordan hun ville præsentere interviewet for sine medarbejdere, fortalte hun, at hun ville sende en fællesmail ud til socialrådgiverne i de fire teams i Børne- og familierådgivningen. Dermed antager jeg, at de informanter, der deltager, selv har meldt sig. Min tidligere teamleder er i dette tilfælde gatekeeper, da hendes tilladelse har sikret mig adgang til feltet (Kristiansen og Krogstrup, 1999, s. 139). Det kan være en fordel ikke at være bekendt med det miljø, der skal undersøges, da det kan være svært at tage sig selv ud af den kontekst, man kender (Kristiansen og Krogstrup, 1999, s. 140). Alligevel valgte jeg Børne- og familierådgivningen i Herning som case, idet Herning som tidligere nævnt er et eksempel på best case. Derudover er det to år siden, jeg var ansat i Herning, og jeg har bevidst valgt at ikke at interviewe tidligere teamkollegaer.

Jeg havde løbende mailkorrespondance med min tidligere leder. Hun meddelte tidligt i processen, at hun havde tre socialrådgivere, der gerne ville deltage. Men de sidste to lod vente på sig. Efter yderligere 14 dage, hvor det første interview var udført meldte min tidligere teamleder tilbage, at yderligere to socialrådgivere gerne ville stille op. I forhold til anmodning om de ti børnefaglige undersøgelser blev jeg tilbudt at få tilsendt elleve undersøgelser, hvor kun feltet *økonomi* og *analyse* er udfyldt, hvilket jeg tog imod. At få tilsendt de fulde undersøgelser ville forudsætte forældresamtykke, da de informationer, der fremgår af undersøgelse vil sløre borgernes anonymitet, selvom de anonymiseres qua fjernelse af navn og personnummer. Derudover ville det besværliggøre processen for Børne- og familierådgivningen og langsommeligøre processen for mig.

4.3 Kvalitative semistrukturerede interview

Til at belyse problemstillingen findes det altså relevant at indsamle kvalitative data, idet projektet først og fremmest har til formål at undersøge (et hjørne af) et felt som endnu er relativt udforsket (Dahler-Larsen, 2010, s. 29). Informanternes refleksioner og indsigter giver dermed mulighed for, at undersøgeren får en mere detaljeret forståelse af feltet (Robson & McCartan, 2016, s. 20). Eller med andre ord: *Kvalitative metoder kan se undrende på det eksotiske i det almindelige* (Dahler-Larsen, 2010, s. 18). Dette, mener jeg, netop er tilfældet med nærværende problemstilling, hvor stort set kun Johansen (2016) og Bülow (2015) – i en dansk kontekst – har beskæftiget sig med, hvordan socialrådgiverne i Børne- og familieafdelingerne *håndterer børnefamiliers økonomi*. Dermed får projektet et pragmatisk tilsnit. Pragmatisme i kvalitative studier beror på, at undersøgeren finder værdi i at beskæftige sig med det netop valgte undersøgelsesfelt (Robson & McCartan, 2016, s. 28), hvilket absolut også er tilfældet her.

Går vi skridtet videre, vælger jeg b.l.a. kvalitative semistrukturerede interviews som dataindsamlingsmetode. Baggrunden for at vælge kvalitative metoder som det primære empiriske materiale ligger i, at projektets problemformulering i høj grad opfordrer til at undersøge informanternes egne individuelle oplevelser af deres arbejdsliv. Denne metode er i tråd med fænomenologien og forsøger netop at forstå verden ud fra informanternes synspunkter, der knytter sig til deres oplevelser og erfaringer (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 17). Det fænomenologiske livsverdensinterview interesserer sig for at forstå sociale fænomener ud fra informanternes egne perspektiver og beskrivelser af verden og har den antagelse, at den vigtige virkelighed er den, mennesker selv opfatter (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 44). Et kvalitativt interview søger at dække et meningsplan og et faktisk plan, hvormed det er nødvendigt, at interviewer lytter opmærksomt til de meninger og beskrivelser, som informanten udtrykker, såvel mellem linjerne, som de emner der forbliver usagte (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 48). Intentionen er derfor, at informanterne opfordres til, at give så nøjagtige beskrivelser af, hvad de oplever, føler og handler i specifikke situationer. Spørgsmålet om, hvorfor informanterne oplever, føler og handler, som de gør, er op til undersøgerens fortolkning (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 48) i projektets analyse.

Som tidligere nævnt er formålet med fænomenologien at gå til sagen selv og sætte alle forestillinger om noget absolut givet og eksisterende i parentes (Juul, 2012, s. 70). Dermed er det fænomenologiens formål at sikre, at forforståelse og fordomme ikke skygger for førstepersons-perspektivet, således er parentes en form for reduktionisme, der er medvirkende til at skabe en ny begyndelse (Juul, 2012,

s. 71-72). Socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen har på baggrund af deres praksiserfaringer det førstepersons-perspektiv, som jeg er interesseret i at afdække, hvormed jeg forsøger at skabe en ny begyndelse ved at sætte parentes om mine fordomme. Ved at bruge min egen forforståelse og ønske at få indsigt i informanternes førstepersons-perspektiv bevæger jeg mig fra hermeneutikken til fænomenologien. Hensigten med at sætte parentes om min egen forforståelse, på et område som jeg har et indgående kendskab til, er, at jeg ser det som en reel risiko, at min forforståelse og mine fordomme vil være kilde til at lede efter fejlfinding af praksis. I forlængelse heraf fremgår der af interviewguiden (Bilag 1) fem temaer: *behandlerblikke, risikovurdering, magt, helhedssyn, arbejdsopgaver*. Bevæggrunden for at have temaerne med i det fænomenologisk inspirerede interview er, at de kan nedtones eller opjusteres afhængig af, hvor meget informanterne byder ind med. Det mest ønskværdige scenarie er at følge informanternes udsagn.

4.4 Vignetmetoden

Vignetter er små cases: korte, fiktive og realistiske beskrivelser af et fænomen eller hændelsesforløb, som man forskningsmæssigt gerne vil afdække. De forekommer, som i dette projekt, oftest i skriftlig form, hvor de præsenteres for informanter, hvis holdning man er interesseret i at afdække (Ejrnæs og Monrad 2012, s. 13). Vignetmetoden er velegnet til både kvantitative og kvalitative undersøgelser. Her anvendes vignetmetoden altså kvalitativt som indgangsvinkel til de individuelle, semistrukturerede interviews. Vignetter vurderes at være velegnede til at undersøge, hvordan informanterne tilskriver en situation mening og hvad det er for en forståelsesramme, de trækker på, når de uddyber vignetten (Ejrnæs og Monrad 2012, s. 29). Dermed er vignetmetoden – og semistrukturerede interviews – oplagt at anvende til at få beskrivelser af informanternes refleksioner, og metoden giver indblik i informanternes intenderede handlinger (Ejrnæs og Monrad, 2012 s. 13). Vignetmetoden er derimod ikke oplagt til at undersøge informanternes faktiske jobudøvelse (Ejrnæs og Monrad, 2012, s. 33), hvilket et observationsstudie vil være mere velegnet til. Men med et observationsstudie som dataindsamlingsmetode vil der, efter min overbevisning, være stor risiko for at man, som undersøger inden for speciales rammer, kun får adgang til en flig af den viden, der findes om problemstillingen i praksis.

I og med at jeg går til interviewsituationen med et fænomenologisk standpunkt, har jeg ved udarbejdelse af vignetten bestræbt mig på ikke at gøre mig teoretiske overvejelser, som Ejrnæs og

Monrad anbefaler (Ejrnæs & Monrad 2012, s. 39). Ved at skrive velkendte teorier ind i vignetten kan der være risiko for, at de nye indsigter håndteres i lyset af disse teorier, eller der er risiko for at spærre helt af for de nye indsigter mødet med praksis giver (Juul, 2012, s. 94). For at gøre vignetten så relevant for problemstillingen- og så realistisk for informanterne som muligt har jeg dog, ved udarbejdelse af vignetten, trukket på faglige indsigter, som mine socialrådgivererfaringer har givet mig. Udgangspunktet for projektet vurderes dermed stadig at være hermeneutisk, for uden forforståelse og fordomme er vi ikke i stand til at erfare noget om noget (Juul, 2012, s. 122), og dermed vil det uden faglig indsigt formentlig ikke være muligt for mig at udarbejde en realistisk vignette. Dermed er den vignette, som jeg skaber en bekræftelse af min egen forforståelse af praksis, jeg er derfor opmærksom på at informanterne svarer inden for den ramme, som jeg har opsat. Sagt på en anden måde betyder det, at casen kun afdækker det hjørne af virkeligheden, som jeg vælger at fokusere på, hvorfor alle cases, som tidligere nævnt, er eksempler på analytiske- og sociale konstruktioner (Antoft & Salomonsen, 2007, s. 33).

Vignet

Del 1

Børne- og familierådgivningen modtager en underretning fra skolen, vedrørende Mads på 13 år, der går i 7. klasse. Af underretningen fremgår det at han har højt skolefravær. Når Mads kommer i skole har han som regel ikke madpakke med. Han beskrives som værende usønderlig og har huller og pletter på tøjet. Han har fortalt en lærer, at forælderen er begyndt at blive let hidsig derhjemme, Mads ved ikke hvorfor. Mads har ikke nogen kammerater i skolen, hvorfor læreren af flere omgange har foreslået at Mads begynder til en fritidsinteresse. Endelig fremgår det af underretningen at Mads har en to år ældre søster, der også går på skolen, hun beskrives som værende i fin trivsel.

Del 2

Ved underretningssamtale i Børne- og familierådgivningen fortæller forælderen at i husstanden bor også Mads og hans storesøster. Familien er for nylig flyttet til byen. De har fremlejet underetagen i et hus med tre værelser samt køkken og bad. Mads og søsteren har deres egne værelser imens forælderen sover på sofaen i stuen.

Forælderen synes det er en god ide, at Mads starter til en fritidsinteresse, men der har ikke lige været overskud til det. Forælderen synes at have mange ting om ørene, og i næste uge starter forælderen i aktivering.

Derudover fortæller forælderen, at familiens vaskemaskine har været i stykker i nogen tid, hvorfor forælderen og Mads går til det nærmeste vaskeri - der ligger 2 km væk – en aften om ugen. Mads er oftest med, da han ikke kan lide at være alene om aftenen. Mads' søster er som regel ikke hjemme, da hun er faldet godt til og er ude med sin nye veninder. Forælderen spørger om Børne- og familierådgivningen kan støtte økonomisk til en ny vaskemaskine, da udlejer siger at forælderen selv må fikse den.

Vignetten er opdelt i to faser, da det giver informanterne mulighed for at ændre holdninger, vurderinger eller refleksioner undervejs i takt med, at der sker udvikling i vignettens sagsforløb (Ejrnæs og Monrad, 2012, s. 43). Til at skabe en udvikling i vignetten har jeg ladet mig inspirere af Ejrnæs og Monrads afsnit "Vignettens narrative struktur", der anvender begreberne: *motiver, årsagssammenhænge, ansvar for hændelsesforløbet, tilhørsforhold, stereotyper, følelser, handlen* (Ejrnæs og Monrad, 2012, s. 47-54). Jeg har dog ikke anvendt alle begreberne ved udarbejdelse af casen.

Vignettens del 1 omhandler en underretning modtaget af Børne- og familierådgivning.

Både vignettens del 1 og 2 er, som nævnt ovenfor, blevet udarbejdet med afsæt i en blanding af relevante praksiserfaringer, som jeg har gjort mig. Herunder har jeg også ladet mig inspirere af forholdene i Serviceloven §50, som socialrådgiverne skal tage højde for ved udarbejde af børnefaglige undersøgelser: *udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold fritidsforhold og venskaber og andre relevante forhold* (Retsinformation, 2018). Til at besvare problemformuleringen er jeg netop interesseret i at afdække, hvilke risikofaktorer og tematikker som informanterne hæfter sig ved i vignetten. Jeg er dermed også optaget af, om informanterne laver *kausale sammenhænge*, når de gennemgår vignettens del 1, og hvilke *motiver* de tillægger forældrens handlinger. I forlængelse heraf er der skrevet en række forhold ind i vignetten, der giver informanterne mulighed for at lave refleksioner om familiens økonomiske forhold. Det fremgår blandt andet ved: at Mads er 13 år og går i 7. klasse, hvilket giver mulighed for at overveje om han skal på efterskole i det kommende skoleår. Dernæst fremgår det at Mads har huller og pletter på tøj, og han har ofte ikke madpakke med i skole. Endelig er forælderen begyndt at blive hidsig – hvad

kommer det af? Bevidst har jeg undladt at italesætte forældrerens køn, da det blandt informanterne kan medføre *stereotype* forestillinger om den bløde og omsorgsfulde mor eller den hårde far.

Vignettens del 2 er en underretningssamtale i Børne- og familierådgivningen.

Del 2 indeholder færre fakta end del 1, hvormed der bevidst er lavet huller i teksten, også kaldet tomme pladser. Hensigten hermed er at informanterne i højere grad får mulighed for at bruge deres fantasi og trække på deres praksiserfaringer, således de selv får mulighed for at udfylde noget i teksten, der ikke nævnes eksplicit (Ejrnæs & Monrad, 2012, s. 73-74). I vignettens del 2 er der skrevet en række nye oplysninger ind, som jeg betragter som fattigdomsindikatorer: 1) familien har lejet sig ind i underetagen i et hus, hvor der er tre værelser, børnene har hver deres værelse, imens forælderen sover på sofaen i stuen, 2) der har ikke været overskud til at Mads starter til en fritidsinteresse, 3) forælderen starter i aktivering og 4) vaskemaskinen er gået i stykker, hvorfor forælderen spørger om økonomisk støtte til en ny. Det fremgår altså mere eksplicit i del 2 at familien er økonomisk udfordret, dog uden at der står skrevet at familien er fattige. Igen er jeg optaget af hvorvidt informanterne laver kausale årsagssammenhænge mellem familiens økonomi og forældrenes *motiver* og ansvarlig *for hændelsesforløbet* [udviklingen] i familien, som er beskrevet i del 1. De nye oplysninger i del 2 giver også informanterne mulighed for at ændre eller lave tilføjelser til deres forklaringer.

At det er en vaskemaskine der er gået i stykker, er inspireret af vejledningen til Servicelovens pkt. 367, hvor der står skrevet: *Det kan eksempelvis være en aftale om at sørge for rent tøj til barnet, som forældre-myndighedsindehaveren ikke kan gennemføre uden hjælp. I stedet for at yde praktisk hjælp i hjemmet kan det være både bedre og billigere f.eks. at yde økonomisk støtte til en vaskemaskine* (Retsinformation, 2018). Ligeså har jeg fundet inspiration i bogen *Modeller i socialt arbejde*, hvor der er et eksempel med en alenemor til to, moderen er under uddannelse og har hverken bil eller vaskemaskine. Derfor tager hun børnene med i en taxa til vaskeri. Det bliver dyrt i længden, men hun har ikke råd til at betale engangsbeløbet til en vaskemaskine (Hutchinson og Oletdal, 2006, s. 236).

4.5 Børnefaglige undersøgelser

Udover at indlede de kvalitative interviews med en vignette har jeg til interviewet også medbragt en tom skabelon af en §50 undersøgelse (Bilag 2), som udleveres til informanterne efter gennemgang af vignettens del 2. Når informanten og jeg, som undersøger, samtaler ud fra en tom §50 undersøgelse,

kan man sige, at informanten simulerer en §50 undersøgelse. Hensigten hermed er at få indblik i informanternes refleksioner og beskrivelser, når de udfylder den børnefaglige undersøgelse, og særligt have fokus på i hvor høj grad de vægter feltet økonomi.

Derudover har jeg har fået adgang til elleve børnefaglige undersøgelser, udarbejdet af socialrådgivere i Børne- og familierådgivningen. Udvælgelsen af de elleve børnefaglige undersøgelser er foretaget af en DUBU-superbruger⁴ og en praktikant i Børne- og familieafdelingen. Jeg er ikke bekendt med udvælgelseskriterierne af de elleve Børnefaglige undersøgelser. Herunder er jeg ikke bekendt med, om det er de informanter, jeg har interviewet, der har udarbejdet undersøgelse. Grundet den fulde børnefaglige undersøgelses personfølsomhed har jeg ikke fået adgang til de fulde undersøgelser, men kun til felterne *økonomi* og *analyse*.

Hensigten med at inddrage §50 undersøgelserne er, at de vurderes at være et godt supplement til det semistrukturerede interview, som finder sted på baggrund af vignetten, og den simulerede §50 undersøgelse, der netop giver indblik i informanternes intenderede handlinger. De elleve §50 undersøgelser giver derimod i højere grad indblik i informanternes faktiske jobudøvelse, i form af hvordan de vægter feltet økonomi i arbejdet med §50 undersøgelser.

Nedenfor ses tre eksempler på hvordan de elleve §50 undersøgelser er struktureret. Ud for de fire kolonner står der *Sag*, *Økonomi*, *Analyse* og *Perspektiv*. 1) tallet der fremgår af rækkerne 1,2 og 3 er numrene på de elleve §50 undersøgelser. 2) *økonomi* er de informationer, der fremgår af økonomifeltet i den tilsendte §50. Det der er markeret med kursiv er copy-pastet fra de originale dokumenter. 3) *analyse* er udarbejdet med henblik på at skabe overskuelighed over de informationer, der findes i de tilsendte §50 undersøgelses analysefelt. Da brødteksten i analysefelterne ikke er struktureret, har jeg indsat overskrifter, som de fremgår af §50 skabelonen og reduceret brødteksten fra de tilsendte §50 undersøgelser til mindre temaer. 4) *Perspektiv* er hvilken persons synspunkt der anlægges i analysen. Barn, mor, par.

Sag	Økonomi	Analyse	Perspektiv
1	<i>Ikke relevant</i>	Familieforhold: ok relationer mellem barn og forældre	Dreng på 8 år

⁴ DUBU er en fællesoffentlig it-løsning, der fremmer sammenhæng og kvalitet på området for udsatte børn og unge <https://www.kombit.dk/dubu>.

		Skoleforhold: <i>vredesudbrud, svær for skolen at håndtere.</i> Økonomiske forhold fremgår ikke af analysen	
2	<i>Bodil er for nuværende på kontanthjælp</i>	Sundhedsforhold: borderlinediagnose, tidligere misbrug Skoleforhold: Ingen uddannelse, <i>dog har hun fremtidsdrømme.</i> Økonomiske forhold fremgår ikke af analysen	Gravid mor, der venter første barn
3	Ikke udfyldt	Skoleforhold: <i>har taget uddannelse</i> , er tidligere startet på HF, men måtte droppe ud grundet angstproblematik og graviditetsgener Sundhedsforhold: gravid, diagnosticeret angst. Økonomiske forhold fremgår indirekte, at hun tidligere har varetaget rengøringsjob, men nuværende forsørgelsesgrundlag fremgår ikke.	Gravid mor, der venter første barn

4.6 Triangulering

Baggrunden for at anvende forskellige datakilder er, som allerede nævnt i afsnittet *Casestudiedesign*, at det er centralt at anvende forskellige datakilder til at understøtte de empiriske fund. Argumentationen står stærkere hvis det undersøgte fænomen belyses fra forskellige perspektiver, og forskellige data peger på den samme konklusion, hvormed data konvergerer (Yin, 2004, s. 10 og Ramian 2012, s. 95).

Vignetten og de elleve udleverede Børnefaglige undersøgelser har forskelligt fokus. Vignetten er skrevet med fokus på en underretning og dertilhørende underretningssamtale med forælderen, som finder sted tidligt i sagsprocessen. Udarbejdelse af børnefaglige undersøgelser er derimod senere i

processen, når socialrådgiveren vurderer, at *et barn eller en ung trænger til særlig støtte* (Retsinformation, 2018). Det semistrukturerede interview munder ud i, at informanten simulerer en §50 undersøgelse med udgangspunkt i casens kriterier. Dermed er hensigten, at den simulerede børnefaglige undersøgelse og de elleve børnefaglige undersøgelser kan supplere- og eventuelt understøtte hinanden i den senere analyse. Ved førstnævnte får jeg nemlig adgang til informanternes beskrivelser og refleksioner om udfyldelse af den børnefaglige undersøgelse, hvorimod de elleve undersøgelser ikke siger noget herom, men de viser hvordan socialrådgiverne faktisk håndterer økonomi ved udarbejdelse af undersøgelserne.

Da vi havde overstået de fem interviews og stod foran transskriberingerne, havde vi i gruppen en fornemmelse af, at denne måde at udføre interviewene på fungerede godt, hvor vignette-metoden og den tomme børnefaglige undersøgelse nærmest blev flettet sammen med det semistrukturerede interview.

4.7 Pilotinterview

Inden udførelse af interview blev vignetten testet på to bekendte, der er uddannet socialrådgivere og arbejder i Børne- og familieafdelinger i to forskellige kommuner, der demografisk er sammenlignelige med Herning Kommune. Uafhængigt af hinanden vurderede testpersonerne, at casen er realistisk, og særlig forholdene beskrevet i del 1, vurderede testpersonerne, kunne forekomme i en underretning. Pilottest anvendes normalt til at teste en interviewguide eller et spørgeskema (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 138), men i det dette tilfælde er de altså blevet brugt til at undersøge hvordan testpersonerne forstår vignetten.

4.8 Informanter

Alle informanterne er kvinder. Nedenfor redegøres der kort for, hvornår informanterne blev færdiguddannede som socialrådgivere, og hvor længe de har været ansat i Herning kommunes Børne- og familierådgivning.

- Informant 1 har været uddannet socialrådgiver i et år, og har været i nuværende stilling i et år
- Informant 2 har været uddannet socialrådgiver i otte år, og har været i nuværende stilling i tre år.

- Informant 3 har været uddannet socialrådgiver i syv år, og har været i nuværende stilling i seks år.
- Informant 4 har været uddannet socialrådgiver i elleve år, og har været i nuværende stilling i tre år.
- Informant 5 har været uddannet socialrådgiver i fire år, og har været i nuværende stilling i fire måneder.

4.9 Udførelse af interview

Med henblik på at øge projektets gennemsigtighed vil her følge en beskrivelse af, hvordan projektets fem interviews er blevet gennemført, og hvorfor netop fænomenologien vurderes at være velvalgt i interviewsituationen.

De fem interviews er foretaget over en periode på tre uger á tre besøg i Herning. Ved projektets start var jeg i en gruppe på tre, men lidt over halvvejs i projektperioden valgte jeg at fortsætte på egen hånd. Jeg udførte det første interview. De to daværende gruppemedlemmer udførte interview to og tre ved andet besøg i Herning. Endelig udførte jeg, ved tredje besøg, interview fire og fem. De første tre interviews forløb planmæssigt. Men ved de sidste to interviews viste det sig, at informanterne var syge, da jeg kom frem. Heldigvis havde to andre socialrådgivere i Børne- og familierådgivningen mulighed for at stille op. Dette understøtter min antagelse om, at informanterne er tilfældig udvalgt.

Interviewene varede mellem 45-60 minutter og blev optaget med telefonens diktafon, med henblik på senere transskribering. Informanterne blev gennem mailkorrespondance bekendte med projektets formål og problemstilling, og ved interviewets start blev de igen præsenteret for problemstillingen. Dermed blev der givet informeret samtykke (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 89). Derudover underskrev informanterne en samtykkeerklæring, som omhandlede deres anonymitet, tilladelse til at optage og transskribere udsagn til anvendelse i specialet. Ovenstående beskrivelser kaldes også for briefing, hvor interviewer skaber god stemning og fortæller informanterne, hvad der skal ske og spørger informanterne, om de har spørgsmål til interviewet (Kvale og Brinkmann, 2009 s. 149).

Efter informanterne kort havde fortalt om sig selv og deres arbejdsopgaver, fik de udleveret vignettens del 1, som de læste og fortalte hvad de hæftede sig ved. Fremgangsmåden var den samme ved vignettens del 2, herunder blev informanterne bedt om at tænke tilbage på lignende sager. På den måde får informanterne selv mulighed for at vælge et ikke-fiktivt scenarie og dermed beskrive,

hvordan fænomenet optrådte (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 148). Efter gennemgang af vignettens del to, blev informanterne stillet to kontrolspørgsmål med henblik på at høre, hvordan de oplever vignetten (Ejrnæs og Monrad, 2012, s. 54), herunder blev de spurgt, om vignetten har mangler, og om de finder vignetten realistisk. Derudover blev der efter første interview lavet en ændring i andel del af vignetten, da den indeholdt en ledende sætning om familiens økonomi. Sætningen lød: “Når Mads kommer i skole har han som regel ikke madpakke eller penge med til mad”. Efter ændringen lyder sætningen: “Når Mads kommer i skole har han som regel ikke madpakke med”.

Dernæst fik informanterne udleveret en skabelon af en §50 undersøgelse, som de blev bedt om simulere med udgangspunkt i oplysningerne fra vignetten. Som det fremgår af interviewguiden, blev informanterne løbende bedt om at trække på eksempler fra deres praksiserfaring. Vignetten og interviewguiden er udgangspunkt for interviewene, men temaerne der fremgår af interviewguiden – *Behandlerblikke, risikovurdering, Magt, Helhedssyn og arbejdsopgaver* – blev der ikke behov for at anvende direkte i nogen af de fem interviews. Informanterne var reflekterede og fortalte åbent om deres praksis, hvorfor vi valgte at følge informanternes udsagn og nedtone temaerne. Dermed tilpasses spørgsmålene løbende informantens udsagn, hvormed interviewet bærer præg af *bevidst naivitet*, der netop går i spænd med fænomenologien, og omhandler den åbenhed, som interviewer har over for nye og uventede fænomener fremfor at anvende færdige kategorier og fortolkningskemaer (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 48-49). Dette stemmer overens med Emmanuel Lévinas’etiske fænomenologi, der som tidligere nævnt fordrer blikket til at gøre den anden synlig og behandle vedkommende med moralsk autoritet (Juul, 2012, s. 92-93). På den måde bestræber jeg mig på at udvise informanterne respekt ved at tillægge dem og deres udsagn stor værdi, i og med de står helt centralt i den nye viden, jeg ønsker at skabe.

Endelig kan informanterne have en tomhedsfornemmelse efter interviewet, hvor de kan have oplevet at have givet meget af sig selv, uden at få noget til gengæld (dog skulle det gerne have været en god oplevelse for informanterne). Vi rundede derfor også interviewet af med en debriefing, hvor informanterne blev spurgt om hvad de syntes om at blive interviewet om emnet, og om de havde afsluttende bemærkninger (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 149).

Kapitel 5: Databehandling

5.1 Transskribering

De fem optagede interviews transskriberes, for at klargøre data til brug af analysen. Transskriberingen foretages af projektets undersøger, da selve meningsanalysen og fortolkningen allerede begynder ved transskriberingen (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 202). Idet vi var flere om at transskribere, er der klarlagt nogle retningslinjer for fremgangsmåden. Ved transskribering sløres informanternes identitet, hvorved anonymiteten sikres. Informanterne vil i transskriberinger omtales, informant 1, 2, 3, 4 og 5. For at have ensartethed i transskriberingerne transskriberes informanternes udtalelser ordret (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 203). Men for at gøre analysen mere læsevenlig, vil citater, der anvendes fra den detaljerede transskribering, gennemgå en tilretning og reducere, når de gengives i analysen. Tilretningen vil bestå af at fjerne gentagelser og meningsforstyrrende fyldord. Dette grundet, at en ordret transskribering af talesprog kan fremstå forvirrende og usammenhængende (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 109-110). Idet projektet har fokus på at frembringe en samlet pointe af, hvordan informanterne håndterer børnefamiliers økonomi, taler informanternes udsagn ind i en analytisk helhed, hvor der fokus på indholdet af informanternes udsagn og ikke måden, hvorpå de udtaler sig. På den baggrund vurderes tilretningerne ikke at indvirke på analysens kvalitet eller gennemsigtighed.

5.2 Analysestrategi

Dette afsnit er en redegørelse af projektets analysestrategi og de overvejelser, der ligger bag, hvilket har til hensigt at øge projektets gennemsigtighed.

I den tidligere gruppe kodede vi datamaterialet sammen ved at anvende en induktiv fremgangsmåde, hvor koderne opstår ud fra empiriens indhold, og visse af informanternes udtalelser findes essentielle at anvende i det forestående analyseafsnit (Kristensen & Hussain, 2016, s. 90), med afsæt i overskrifterne *åben kodning* og *kerne kategorier* fra Grounded-theory metoden (Boolsen, 2015, s. 249). Gruppen splittedes som tidligere nævnt, hvormed jeg kom væk fra datamaterialet i en rum tid. Da jeg vendte tilbage til datamaterialet, var det blevet mig fjernt og kodningerne forekom mig ikke gennemsigelige og gennearbejdede. Jeg valgte derfor at lave kodningerne på ny, men med udgangspunkt i Kvale og Brinkmanns begreber *meningskodning* og *meningskondensering* (Kvale og

Brinkmann, 2009, s. 223). Tilgangen har en række ligheder med Grounded-theory, men til projektets empiriskabende formål vurderes kodningen at være mindre omstændelig og derfor mere gennemsigtig og retvisende i forhold til projektets øjemed.

Kodningerne har først og fremmest til hensigt at strukturere de knap 100 sider transskriberede interviews og dermed skabe overblik over, hvordan informanterne håndterer børnefamiliernes økonomi. Kodningerne er i første omgang datastyret, hvilket betyder at undersøger begynder uden koder og udvikler dem ved at læse datamaterialet (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 224). Dermed vil jeg vove og påstå, at på trods af kodning nummer to, så anvendes der fortsat en induktiv tilgang, men med et deduktivt tilsnit (Antoft og Salomonsen, 2007, s. 39), da det er stort set umuligt, helt og holdent at fralægge sig temaerne fra de tidligere koder. Efter læsning af datamaterialet bestemmer undersøgeren naturlige meningsenheder, som de udtrykkes af informanten (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 28). Her trækker jeg citater ud og giver dem et tema og undertemaer. Dernæst omformulerer undersøger det tema, der dominerer den naturlige meningsenhed (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 228), således at lange udsagn sammenfattes til kortere udsagn, hvor hovedbetydningen står tilbage i få ord (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 227). Nedenfor er vist to vilkårlige eksempler, fra interview 4, på hvordan kodninger er udarbejdet, netop med udgangspunkt i Kvale og Brinkmann. For at skabe overblik og overskueliggøre hvor i interviewsituationen jeg befinder mig, har jeg delt kodningen op i *Vignet del 1*, *Vignet del 2* og §50.

Kategorisering: interview 4

Meningsenheder (citater)	Kondenseret meningsenheder (beskrivelser tæt på teksten)	Undertema	Tema
Vignet del 1			
<i>Jamen altså jeg tænker der er mange ting, altså nu er det jo så bare hvad der kommer først, altså jeg øøh i og med at jeg læser det. Det jeg lagde mærke til først det er selvfølgelig hvor gammel han er. Han er 13 år han er i 7. Klasse ergo så har han jo fulgt en ordinær skoletrins udvikling. Så kommer det næste, det er højt skolefravær det er jo næste pitch. Øøhm så har han som regel ikke madpakke med, øøhm nej det er så et lidt mindre advarende signal, fordi han kunne jo købe i kantinen. Han kunne jo</i>	Hæfter sig ved flere ting, Mads' alder, går i 7. klasse ergo så har han fulgt ordinær skoletrinsudvikling, så kommer det næste der er højt skolefravær, har han som regel ikke madpakke med, men det er mindre advarende signal for han kunne jo købe i kantinen. Han er usøigneret og har huller og pletter på tøjet. Alle har huller i tøjet i dag.	Kronologisk opstilling af risikofaktorer	Risikofaktor

<p>have en eller anden, anden ordning men den ligger der lige. Så kommer der usigneret og har huller og pletter på tøjet øøhm og igen så har jeg det sådan lidt, jamen der huller i alt tøj i dag, der er også nogle gange pletter. Så hvad er det altså.. så det er jo bare en pitch på mig i forhold til at det kunne jeg måske godt lige have lov til.. have brug for at se selv. Øøhm så fortæller han at øøh en lærer at forældrer. Ergo så bliver der fortalt at der kun højst sandsynligt er en forældre i hjemmet.</p>			
--	--	--	--

<p>Jamen jeg tænker jeg skal have mor meget mere ind også sige jamen, at nej det er ikke sikkert at jeg kan give økonomisk støtte til en ny vaskemaskine, men det kan godt være jeg kan give en økonomisk støtte til et vaskekort ned til møntvaskeriet</p>	<p>Hvad skal der til for at stoppe glidebane: Mor skal på banen, give økonomisk støtte til vaskekort.</p>	<p>Vaskekort Faglighed Personlig dømmekraft økonomi</p>	<p>Praksisforståelse</p>
---	---	---	--------------------------

Efter kodningen har jeg fundet frem til de temaer, som jeg vil anvende i analysen, og, som jeg vurderer, egner sig bedst til at besvare projektets problemformulering. Temaerne fremgår i kronologisk rækkefølge på baggrund af de fem interviews.

Temaer

4 udvalgte temaer til analyse

<p>Risikofaktor Praksislogik/praksisforståelse Helhedssyn Adfærdsændring Forældreevne Ressourcer Praksislogik Behandlerblik Økonomi Indirekte økonomi Direkte økonomi Arbejdsgang/Formel arbejdsgang Ydre pres</p>	<p>1) Helhedssyn/Ydre pres 2) Arbejdsgang/Formel arbejdsgang 3) §50 som redskab 4) Praksislogik/praksisforståelse/personlig dømmekraft</p>
--	--

§50 som arbejdsredskab/§50 som værktøj Personlig dømmekraft Tværsektorielt samarbejde Accounts Fordomme Barnets perspektiv Behandlerblik	
--	--

Helhedssyn/Ydre pres: er lagt sammen i et tema, hvor informanterne anvender et holistisk blik på vignetten eller den tomme §50 undersøgelse. *Ydre pres* anvendes primært, når informanterne har øje for ydre omstændigheder, som forælderen i vignetten ikke selv er herre over. Eksempelvis økonomiske forhold i form af kontanthjælp og aktivering, hvilket jeg mener er sigende om informanternes anvendelse af helhedssyn.

Arbejdsgang/Formel arbejdsgang: er det samme, men løbende har jeg givet to forskellige koder. Her er der fokus på informanternes praksis, hvor de skal indrette sig efter lovgivning, ledelse, arbejdspladsens værdier og retningslinjer m.m.

§50 som redskab: anvendes når informanten og jeg gennemgår den tomme §50 undersøgelse sammen og snakker ud fra skabelonens overskrifter, hvad enten det er med afsæt i vignetten eller informantens egne erfaringer.

Praksisforståelse: er jeg endt med at kalde nummer fire. Her er tale om steder i datamaterialet, hvor jeg oplever, at det er informantens faglighed, der anskuer problemstillingen og ikke den *formelle arbejdsgang*, men fagligheden kan være mere eller mindre præget af den *formelle arbejdsgang*.

Kapitel 6: Teori

Projektets teoretiske afsæt er med udgangspunkt i Pierre Bourdieus begrebsverden, nærmere bestemt doxa-begrebet, der vil blive redegjort for i det nedenstående. Til at frembringe projektets analytiske pointer mener jeg med afsæt i Antoft og Salomonsen, at doxabegrebet er velegnet til at belyse den indsamlede empiri, i og med, at det organiserer det empiriske materiale bedst muligt. Den indsamlede empiri anvender jeg til at besvare, *hvordan* informanterne håndterer børnefamiliers økonomi, og til at besvare, *hvad der kan forklare denne håndtering*, anvender jeg doxabegrebet. Jeg finder det dog

nødvendigt at supplere doxa-begrebet med en række praksisnære begreber og metoder, som kan understøtte empirien i besvarelsen af *hvordan*. I forlængelse heraf finder jeg doxabegrebet velvalgt til at analysere informanternes oplevelser af den systemverden de indgår i, da doxabegrebet et optaget af hvordan subjekter bliver påvirket af objektive strukturer. I analysen undersøges det blandt andet hvordan de organisatoriske rammer, som informanterne indgår i påvirker deres blik på feltet.

Ifølge Margaretha Järvinen består Bourdieus social teori ikke af en samlet teori, men snarere af et begrebsapparat, som han bestandigt afprøvede i sine egne empiriske undersøgelser. Løsrevet fra deres forskningsmæssige sammenhæng giver de teoretiske begreber ingen mening ifølge Bourdieu selv (Järvinen, 2007, s. 345). Alligevel har Bourdieus begrebsapparat vundet indpas i analyser af socialt arbejde, hvor Bourdieus intentioner om at skabe koblinger mellem teori og praksis er særlig interessant. Nanna Mik-Meyer og Kaspar Villadsen anvender Bourdieus begrebsapparat til at analysere sundhedspolitiske problematikker i *Magtens Former*, og Dorte Caswell anvender blandt andet Bourdieus værk *Udkast til en praksisteori* i sin Ph.d.-afhandling, *Handlemuligheder i socialt arbejde*, fra 2005.

Med udgangspunkt i kapitel 2, hvor jeg har redegjort for casen Børne- og familierådgivningen, vil jeg anvende Bourdieus begreb *felt* som indgangsvinkel til projekters analyse – dog uden at der er tale om en egentlig feltanalyse. Felter er de forskellige sociale rum og arenaer, hvor praksis udspiller sig. Således kan der opereres med en række felter og underfelter. Felterne kan variere i størrelse, og nogle felter kan fremstå mere specifikke (Nielsen et. al., 2010, s. 16), som i dette projekt, hvor jeg overordnet arbejder ud fra det socialpolitiske felt, men mit specifikke fokus er på, hvordan socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen håndterer et specifikt hjørne af praksisfeltet. Feltoptikken betyder, at det primære fokus ikke er på interaktioner og intersubjektive bånd mellem individer, men på relationer, der er forankret i objektive strukturer (Caswell, 2005, s. 65). Hensigten med at beskrive feltet, børne- og familieafdelingen, er derfor at påvise, hvordan aktørernes handlinger er underlagt strukturelle vilkår, som aktørerne kontinuerligt er medvirkende til at reproducere gennem deres konkrete handlinger i praksis (Mik-Meyer & Villadsen, 2007, s. 70). Eller sagt på en anden måde: hvordan kæmpes der i feltet om forskellige måder at anskue, udføre og organisere det sociale arbejde (Caswell, 2005, s. 64).

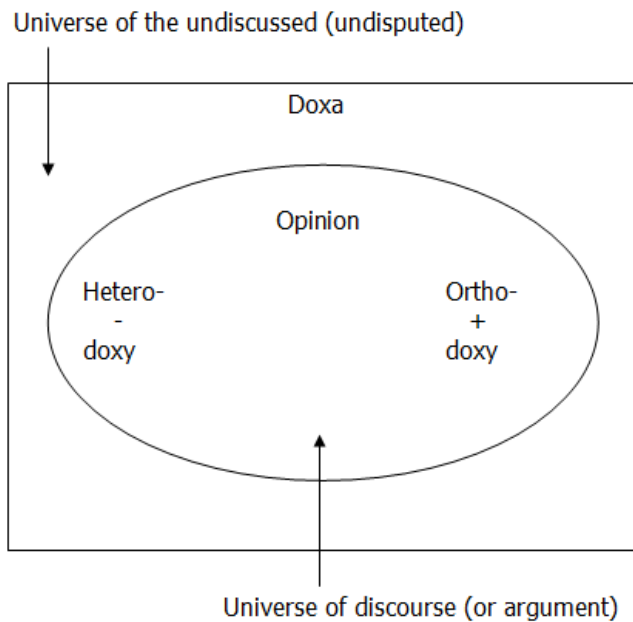
6.1 Doxa

For at forstå praksis i socialt arbejde er det nødvendigt at stille skarpt på feltets doxa. Det ligger i et hvert felts logik, at der altid vil eksistere en vis mængde selvfølgeligheder eller doxiske antagelser i feltet (Caswell, s. 67, 2005). Doxa består af professionens opfattelse af sine vigtigste funktioner og typiske partnere, dens definitioner af sine klienter, de forståelses- og forklaringsmodeller det sociale arbejde er baseret på, de problemløsningsmetoder som tages i anvendelse ved forskellige problemtyper, og de prognoser man opererer med for forskellige klientkategorier etc. (Järvinen, 2002, s. 16). Doxa er den viden, der i et felt er en selvfølgelighed og ikke sættes spørgsmålstegn ved (Prieur, 2006, s. 44). Doxa er det mest usynlige i et felt, som typisk er det mest selvfølgelige, det der betragtes som så naturligt, at det ikke behøver at blive diskuteret (Järvinen, 2007, s. 359). Dermed eksisterer der i alle felter en mængde viden, som aktøren handler ud fra, men ikke er bevidst om og blot tager for givet (Prieur, 2006, s. 27).

Mit udgangspunkt for at anvende doxa-begrebet er med afsæt i den engelske oversættelse af *Udkast til en praksisteori* fra 1977. Annick Prieur henviser i *Pierre Bourdieu – en introduktion* til denne udgave, hvor hun skriver at begrebet udfoldes mere udførligt (Prieur, 2006, s. 44). I *Udkast til en praksisteori* tager Bourdieu udgangspunkt i egne feltstudier af æresbegreber, slægtsforhold og magt- og interessespil blandt kabylerne i Algeriet, hvis hverdagsliv viser sig at være stærkt ritualiseret. Bourdieu skelner heri mellem doxa og heterodoksi/ortodoksi.

(...) doxa, so as to distinguish it from orthodox or heterodox belief implying awareness and recognition of the possibility of different or antagonistic beliefs (Bourdieu, 1977, s. 164).

Der skelnes mellem det på den ene side, som tages for givet, det der ikke siges, fordi det er selvsagt, altså doxa, og på den anden side det, der kan diskuteres, underlægges kritisk refleksion og fremstå som eksplicite uenigheder blandt feltets aktører (Caswell, 2005, s. 66) nemlig ortodoksi (antagelser, lovgivning, formelle arbejdsgange) og heterodoksi (strid, uenigheder) (Bourdieu, 2000, s. 183). Det betyder, at der på et felt udvikler sig et relativt forhold mellem det, der kan italesættes og diskuteres (universe of discourse), og det der ikke sættes ord på – doxa (universe of the undiscussed). Det kan illustreres ved hjælp af denne figur.

Figur 6,1 (Bourdieu, 1977, s. 168).

Bourdieu udvikler sin teori om praksis [Udkast til en praksisteori] i relation til subjektivismens og objektivismens forskellige bud på, hvad der bestemmer aktørernes handlinger (Wilken, 2011, s. 40). Subjektivismen undersøger, hvordan aktører med deres handlinger producerer og reproducerer de sociale systemer, de indgår i, og objektivismen forklarer, hvordan sociale systemer strukturelt producerer subjekternes handlinger (Wilken, 2006, s. 40-41).

Caswell påpeger at blandt de elementer som Järvinen betragter som doxiske er elementer, som Caswell i sin ph.d.-afhandling ofte gør til genstand for uenigheder, refleksion og diskussion socialarbejderne imellem (Caswell, 2005, s. 69). Det er altså ikke entydigt, hvordan doxa-begrebet anskues i socialt arbejde. Järvinen skriver b.l.a. i *Det magtfulde møde mellem system og klient*, i kraft af at have staten i ryggen får professionen en særlig mulighed for at sætte sine opfattelser igennem som doxa, inden for et givent felt (Järvinen, 2002, s. 16). Herom siger Dorte Caswell, at selvfølgeligheder er trængt ind i praksisfeltet fra det politiske felt og stammer ikke kun fra socialrådgiverens profession. Dermed mener Caswell, at der kan være grund til at stille sig kritisk overfor, at det sociale arbejdes profession er den primære kilde til doxa, idet det kan medføre en forståelse af feltet for socialt arbejde som ureflekteret og tavst (Caswell, 2005, s. 69). Omvendt påpeger Lisanne Wilken i tråd med Järvinens udsagn ovenfor, at subjekterne ikke bare er underlagt en strukturel lovmæssighed, men at de som aktører handler og reflekterer over den sociale verden. (Wilken, 2006, s. 40).

Til slut skal en mindre kritik af Bourdieus begrebsapparat italesættes, men forud for det vil jeg imødekomme, at Bourdieu finder det problematisk at arbejde med doxa-begrebet i en fænomenologisk kontekst.

The critique which brings the undiscussed into discussion, the unformulated into formulation, has as the condition, of its possibility objective crisis, which in breaking the immediate fit between the subjective structures and the objective structures, destroys self-evidence practically (Bourdieu, 1977, s. 168-169).

Ved anvendelse af doxabegrebet er Bourdieus kritik af fænomenologien med andre ord, at det ikke italesatte bliver italesat, det endnu ikke formulerede bliver formuleret. Dermed brydes der med de umiddelbare subjektive og objektive strukturer, og selvindlysende vidnesbyrd bliver praktisk talt ødelagt. På den anden side kan det hævdes, at når informanterne udtaler sig om konkrete fænomener, gør de det ud fra umiddelbare praksislogikker, hvormed det ikke italesatte kan betragtes som blinde vinkler, hvori de doxiske selvfølgeligheder består.

Järvinen påpeger dernæst at Bourdieu i virkeligheden er langt tættere på strukturalismen (objektivismen) end på subjektivismen, men i udgangspunktet forsøger han at bygge bro mellem subjektivisme og objektivisme. Järvinen spørger dog, hvor godt det er lykkedes ham (Järvinen, 2007, s. 363).

Kapitel 7: Analyse

Inspireret af Antoft og Salomonsen har jeg, med afsæt i den indsamlede empiri, fundet frem til fire analytiske pointer, som jeg vurderer, bedst muligt kan besvare problemformuleringen (Antoft og Salomonsen, 2005, s. 40). Overskrifterne på disse er 1) *Hvorfor skoleforhold vægtes højere end økonomi*, hvor jeg med baggrund i tematiseringen anvender temaerne praksisforståelse, helhedssyn og formel arbejdsgang 2) *Organisationens indvirkning på socialrådgivernes praksisforståelse*, her anvender jeg netop temaet praksisforståelse 3) *Hvordan socialrådgiverne håndterer børnefamiliers økonomi i lyset af Servicelovens §52a*, her anvender jeg temaet formel arbejdsgang og 4) *Hvordan socialrådgiverne håndterer økonomi i Børnefaglige undersøgelser*, her anvender jeg temaet §50 som redskab.

Samlet set er der fire selvstændige analyser, men når de læses i sin helhed, ses der en rød tråd mellem informanternes udsagn og feltets doxa og ortodoksi. Herunder gør det sig gældende i alle fire analyser,

at interviewene med afsæt i informanternes fortællinger finder sted på mikroniveau. Men med afsæt i doxa-begrebet kan praksisfeltet favne bredt, hvormed de fire analytiske pointer hele tiden intervenserer mellem mikro, meso og makroniveau.

7.1 Hvorfor skoleforhold vægtes højere end familiers økonomi

Når praksis stilles overfor nye krav, varetager nye funktioner, må forholde sig til nye samarbejdspartnere, gennemgår organisatoriske ændringer og tager nye værktøjer i brug, så kan det usagte og selvfølgelighedens univers være svært at få øje på (Caswell, 2005, s. 71). I forbindelse med de organisatoriske ændringer, som Sverigesprogrammet medførte, formodes der at være taget et opgør med en række doxaer på feltet, som senere er blevet til ortodoksier. Bourdieu påpeger dog: *Crisis is a necessary condition for a questioning of doxa* (Bourdieu, 1977, s. 169). Men kan det alligevel gå den anden vej rundt – altså ikke fra doxa til heterodoksi til ortodoksi – men fra ortodoksi til doxa uden heterodoksi, altså uden kamp eller stridigheder. Kan det være under omstændigheder, hvor det er længe siden, at ortodoksien er blevet italesat, og dermed er der med tiden opstået enighed om, at de italesatte forhold er blevet den rigtige måde at gøre en given ting på. Således at relevante aktører risikerer at glemme og forholde sig til den egentlige problemstilling, men gør det, der føles rigtigt i den givne situation.

Adspurgt hvad informanterne hæfter sig ved i vignettens del 1, forholder de sig overordnet til de risikofaktorer, der ekspliciteres ved at opremse dem kronologisk. Adspurgt om der er nogle af risikofaktorerne, de hæfter sig mere ved end andre, påpeger informanterne overordnet, at det ikke er hensigtsmæssigt at liste forholdene op lineært, men at man er nødt til at vurdere risikofaktorerne cirkulært. Informant 1 udtrykker det således:

(...) Jeg synes det er svært at sige hvad for en [risikofaktor] der bryder igennem. Jeg ser det egentlig som en samlet cirkel. På den ene side har vi skolefravær, det kan der være mange årsager til. På den anden side er der det her med at forælderen begynder at blive let hidsig derhjemme. Skaber det mange konflikter og i så fald hvorfor? Og så at han ikke har nogle kammerater i skolen.

Informanten nævner først skolefravær og at forælderen er begyndt at blive let hidsig. Enstemmigt påpeger informanterne, at Mads' skolefravær er vigtigt at tage hånd om. Adspurgt om der er nogle økonomiske forhold, i vignettens del 2, der bekymrer, svarer informant 3:

Nej ikke sådan specielt (...) det der sådan primært er bekymring til her, det er skolefraværet. Ja, altså det er højt (...) jeg synes det er svært at arbejde med de unge hvor de har så meget skolefravær, hvor de slet ikke kommer i skole. Få dem vendt igen, det kan være helt vildt svært.

Informant 3 udtrykker ikke bekymring for familiens økonomiske forhold og hæfter sig ikke ved de tidligere nævnte fattigdomsindikatorer, der er skrevet ind i vignettens del 2. Ydermere udtrykker informanten generel bekymring for unge, som har meget skolefravær, da det kan være svært at motivere dem til at komme i skole igen. Det bestrides ikke at informanten har blik for de unges skolegang, men det vurderes problematisk, hvis det bliver på bekostning af familiens økonomiske forhold, hvormed informanten ikke formår at forstå samspillet mellem det enkelte menneske og institution- og samfundsniveau, når hun ikke har familiens socioøkonomiske forhold for øje. Mere specifikt betyder det, at helhedssynet ikke bliver konkret anvendt i praksis, og socialrådgiveren formår ikke at forholde sig udforskende til borgerens sociale liv og problemer (Harder og Nissen, 2011, s. 16).

Årsagen hertil kan om muligt findes i Bo Vinnerljungs forskning, som blev en integreret del af praksis i Sverigesprogrammet. Denne omhandler blandt andet, hvordan man i det tværsektorielle samarbejde sikrer inklusion af udsatte børn, og hvordan de opnår god trivsel og læring i skolen (<http://herningmodellen.herning.dk> og www.socialstyrelsen.dk). Citatet ovenfor bærer præg af både ortodoksi og doxa. Af ortodoksi fordi man i Børne- og familierådgivningen har en italesat og vedtaget arbejdsgang i samarbejdet med skoler. Men som beskrevet ovenfor kan den så samtidig være doxa, fordi det er relativt længe siden at italesættelsen fandt sted, og dermed er der med tiden opstået enighed om, at det italesatte forhold er en selvfølgelighed eller den eneste rigtige måde at forholde sig til problemstillingen på. På den baggrund synes *selvfølgelighedens univers* at være til at få øje på, fordi det kan antages, at fokus på skoleforhold er blevet så integreret en del af socialrådgivernes praksis, som der ikke sættes spørgsmålstegn ved.

Adspurgt om informanterne finder den udleverede vignet realistisk, svarer informant 3, at ved modtagelse af bekymringer [underretninger] fra skoler vil socialrådgiverne blive indkaldt til et inddragende netværksmøde:

(...) når en skole har en bekymring så indkalder de os [socialrådgivere] til et [inddragende] netværksmøde, og så tager man Signs of safety dagsorden med. Hvad fungerer? Hvad er bekymrende? Altså hvad vil du gerne have der sker? Og kan vi så lave nogle aftaler i forhold til det?

Med *Signs of safety dagsordenen* menes der det inddragende netværksmøde, som er et metodisk redskab til at sikre en inddragende mødestruktur (Turnell et. al., 2013, s. 86). Inddragende netværksmøder er en af de arbejdsgange, som Børne- og familierådgivningen har implementeret i lyset af Sverigesprojektet i det tværfaglige samarbejde med skoler og daginstitutioner. Signs of safety skemaet har til formål at skabe overblik over risikofaktorer, beskyttelsesfaktorer, hvor termene altså lyder 1. *Hvad bekymrer*, 2. *Hvad fungerer*, 3. *Hvad skal der ske* (Turnell et. al., 2013, s. 86). Lavpraktisk er hensigten med det inddragende netværksmøde, at relevante aktører af barnet deltager – både private og professionelle. En mødefacilitator faciliterer og leder mødets gang, denne har ansvar for, at de relevante deltagere kommer til orde og på skift besvarer spørgsmål om, *hvad der fungerer i barnets liv* og så fremdeles. På den måde forsøger man at skabe et løsningsfokuseret netværksmøde og undgå netværksmøder, hvor mødedeltagere taler over hovedet på hinanden og hvor de personer, som mødet egentlig handler om – borgeren – slet ikke kommer til orde.

Informant 3's udsagn bærer præg af, at det inddragende netværksmøde er en selvfølgelighed, ved modtagelse af *bekymringer* fra skole. Informant 2 nævner dog i interviewet, at hun ved modtagelse af underretninger altid kigger efter tegn på *vold og andre overgreb*, da sagsproceduren i sådanne sager er en ganske anden. I forbindelse med at informanterne bliver spurgt, om de finder vignetten realistisk, nævner tre ud af fem informanter umotiveret det inddragende netværksmøde i forhold til, hvordan de normalt håndter sager af vignettens karakter. Disse udsagn forekommer at være af doxisk karakter, hvor en bestemt problemløsningsmetode tages i anvendelse ved en bestemt problemtype (Järvinen, 2002, s. 16). Det forekommer ikke, at informanterne overvejer anden fremgangsmåde til sagen, end det inddragende netværksmøde, som skolen inviterer til. I forhold hertil påpeger Bourdieu:

(...) the stabler the objective structures and the more fully they reproduce themselves in the agents dispositions, the greater the extent of the field of doxa, of that which is taken for granted (...) (Bourdieu, s. 1977, s. 165-166).

Jo mere stabile de objektive strukturer er, og jo mere aktørerne reproducerer disse, jo større er omfanget af doxa. Sagt på en anden måde, så kigges der med Bourdieuske termer nærmere på, hvordan informanterne skaber og genskaber handlinger på feltet uden at være bevidste herom, imens objektivismen forklarer, hvordan strukturer er medvirkende til at skabe forudsætninger for informanternes handlinger. (Wilken, 2006, s. 40-41). På den ene side kommer objektive strukturer til udtryk på makroniveau, for eksempel i form af, at man med Barnets reform fra 2011 indskriver og prioriterer det tværfaglige samarbejde, som finder sted på tværs af fagligheder eller på tværs af

forvaltninger (Socialstyrelsen, 2011, s. 69). I forlængelse heraf har man i Børn- og forebyggelse prioriteret at anvende det inddragende netværksmøde som metode i det tværfaglige arbejde med skolerne, hvormed der findes en ortodoksi i feltet om, at man anvender denne metode. Der har altså fundet en italesættelse sted. Men på den anden side går de objektive strukturer forud for informanternes handlinger og er dermed en medvirkende faktor til, at informanterne igen og igen møder op til det inddragende netværksmøde uden at sætte spørgsmålstejn ved, om netværksmødet er den rette aktivitet, på det rette tidspunkt. Med Järvinenes ord kan det dermed hævdes, at informanterne har staten i ryggen, og på den baggrund får de mulighed for at sætte deres egne opfattelser igennem som doxa (Järvinen, 2002, s. 16).

Ved anvendelse af den inddragende metode i praksis fremhæver Andrew Turnell vigtigheden af, at socialrådgiverne i myndighedsarbejdet fokuserer på italesatte bekymringer for at skabe de nødvendige forandringer i familiens liv (Turnell et. al., 2013, s. 40). Risikoen herved vurderes igen at være på bekostning af helhedssynet, i og med at Servicelovens §46 stk. 2 tilsidesættes (Retsinformation, 2018). Denne omhandler, at støtten skal være tidlig og helhedsorienteret. Netop sidstnævnte vurderes at have svære betingelser i arbejdet med Signs of safety skemaet, hvor det i højere grad handler om at finde frem til hvor, hvornår og hvordan et givent problem optræder, fremfor hvorfor (Turnell, 2013, s. 92). Der er altså en række lighedstegn mellem Signs of safety skemaet, og måden hvorpå informanterne læser vignettens del 1, hvorfor det vurderes, at arbejdsmetoden imødekommer kritikere af helhedssynet. At arbejde helhedsorienteret kan have en sideeffekt, der konstituerer en bestemt helhedsopfattelse af borgeren, hvormed helhedssynet kan virke indskrænkende og kategoriserende, og dermed ikke får de ønskede virkninger overfor de sociale problemer (Harder og Nissen, 2011, s. 15). En løsningsfokuseret tilgang skaber forudsætning for, at der findes løsninger på de italesatte problemer, uden at indskrænke og kategorisere borgeren. Det kan man naturligvis ikke være andet end positivt indstillet overfor. Men i og med at metoden fordrer at arbejde med italesatte bekymringer, er der en række udfordringer ved at få øje på familiers socioøkonomiske forhold i denne mødeform. Informant 4 påpeger, at det kræver tillid fra familien at åbne op for økonomiske problemer i hjemmet, hvilket ikke vurderes at være lettere ved et inddragende netværksmøde, hvor en række private og professionelle aktører også deltager. Risikoen herved er altså, at informanterne og de øvrige professionelle mødedeltagere ikke formår at kigge bag de problemer, der viser sig, men de arbejder kun med det, der står skrevet sort på hvidt, hvormed de ikke forsøger at finde årsagen til problemet, men kun forsøger at fikse problemet.

Med udgangspunkt i vignetten hæfter informanterne sig enstemmigt ved, at Mads' skoleforhold er en vigtig faktor at tage hånd om. I kampen om feltet findes det selvfølgelig at informanterne stiller op til inddragende netværksmøder, som prioriteres på bekostning af helhedsbetragtninger, hvorfor familiens økonomiske forhold ikke belyses.

Idet kommende afsnit skal vi undersøge hvordan ydre organisatoriske strukturer påvirker informanternes praksisforståelse.

7.2 Organisationens indvirkning på socialrådgivernes praksisforståelse

Trods at Børne- og familierådgivningen lykkedes med at reducere specialisering af egne rækker, så har de i Herning Kommune stadig en specialiseret fordeling af arbejdsopgaverne (Jacobsen og Thorsvik, 2013, s. 63). Jeg har udarbejdet figur 7.2 nedenfor, et forsimplet organisationsdiagram af forvaltninger i Herning kommune, hvor Børne- og familierådgivningen findes under Center for Børn og forebyggelse. Her er socialrådgiverne vidensmedarbejdere inden for et underfelt, hvor de har skærpet fokus på familiearbejde og herunder sikre børns trivsel. I beskæftigelsesafdelingen arbejder de i Jobcentret med kontantydelse, såsom dagpenge, kontanthjælp etc., og i Borgerservice modtager de borgernes ansøgninger om enkeltydelse, som behandles af Ydelseskontoret.

Figur 7.2 Forsimplet organisationsdiagram af Herning kommune (<http://www.herning.dk/media/5501148/organisationsbeskrivelse.pdf>).

For organisationen er det optimalt, at den enkelte medarbejder i den enkelte forvaltning bliver endnu bedre til at udføre sit arbejde inden for det afgrænsede område (Jacobsen og Thorsvik, 2013, s. 63). En sådan funktionsbaseret inddeling, hvor ensartede opgaver og viden samles i samme organisatoriske enhed, har sine fordele ved at skabe gode betingelser for specialisering, men ulempen herved er på den anden side, at det let kan udvikle sig til fagorienteret specialitetskultur omkring de

enkelte funktioner, hvilket kan give udslag i afdelingsegoisme og manglende interesse og forståelse for de andres arbejde (Jacobsen og Thorsvik, 2013, s. 68).

De strukturer som informanterne indgår i, er medvirkende til at skabe deres faglige selvforståelse, i forhold til hvilke opgaver de skal prioritere og ikke prioritere. En sådan fagorienteret specialitetskultur kommer til udtryk, da informant 4 redegør for, hvad hun hæfter sig ved i vignettens del 2, her kommer hun indgående omkring forælders ansøgning om støtte til en ny vaskemaskine:

(...) Problemet kan ligge i at det koster penge at vaske på et vaskeri (...) Så problemet bliver selvfølgelig hvis det er en sur tjans og hvis mor hun bitcher hele vejen, mens hun skal lave det her vasketøj og hele vejen derned og skælder ham ud, mens hun vasker (...) Så er det noget helt andet, men at de skal gå to km og vaske det er ikke et problem i sig selv. Det er selvfølgelig rart at støtte økonomisk til en ny vaskemaskine (...) men det er en luksus og jeg tænker ikke det er der problemet ligger.

Det centrale i citatet er, at informanten nedtoner forhold, der er uden for den fagorienteret specialitetskultur, som hun er repræsentant for. Hun hæfter sig ved, at det koster penge at gå på vaskeri, men denne undren udfoldes ikke yderligere, hvormed det kan antages, at det ikke er hendes vanlige faglige område at forholde sig til enkeltydelser. Ydermere mener informanten ikke, at problemet i sig selv ligger i at gå to km til nærmeste vaskeri, og en ny vaskemaskine er en luksus. Herunder gør informanten sig ikke overvejelser om familiens økonomiske forhold, og det er påfaldende, at informanten ikke gør sig refleksioner om forælderen har reelt behov for en vaskemaskine, i form af affektive eller fysiologiske lidelser, som gør det problematisk at komme på vaskeri. Ingen af informanterne gør sig overvejelser herom. Doxaen kommer til udtryk gennem de ting, der ikke bliver italesat på feltet. Til at tydeligere gøre denne betragtning vil jeg inddrage et citat af Bourdieu, der netop udtrykker selvfølgelighedens univers.

(...) what is essential goes without saying because it comes without saying: the tradition is silent, not least about itself as a tradition (Bourdieu, 1977, s. 167).

Bourdieu siger med andre ord, at det væsentlige siger sig selv, fordi det kommer uden at blive sagt, hvormed traditionerne ikke kun er tavse om sig selv, men de er tavse som traditioner.

Informant 4 laver en kausalsammenhæng mellem det at gå på vaskeri, og at forholdet mellem forælder og Mads ender med at blive en *sur tjans*, hvor *mor hun bitcher hele vejen og skælder ud*. At

informanten ikke håndterer forholdet omkring vaskemaskinen, men anskuer problemstillingen relationelt ligger i det Bourdieu omtaler *the essential*, som kommer snigende ind, uden at nogen forholder sig til det, og uden at nogen anstrenger sig for at holde *the essential* i hævd. Det får bare lov til at være. Dette stemmer overens med den diagnose, som Maria Bülow m.fl. stiller landets Børne- og familieafdelinger i *At genindsætte det sociale i socialt arbejdes praksis* (2015). De mener at tendensen er at fokusere på individorienterede psykologiske og relationelle forståelser og overse barnets og familiens fattigdomsvilkår, hvilket er specielt problematisk i socialforvaltningens arbejde med udsatte børn og deres familier (Bülow et. al., 2015 s. 38). Adspurgt hvorvidt informant 5 mener at [familiernes] økonomi er en del af hendes socialfaglighed, svarer hun:

(...) udfordringen er bare hvordan vi tackler økonomi (...) Jeg tænker det er en faktor vi har svært ved at gøre noget ved. Altså vi kan jo ikke hæve kontanthjælpen (...) Så jeg tror det er derfor det er svært at forholde sig til noget man ikke kan gøre ret meget ved, fordi vi kan jo godt tale om hvordan det er mellem forældre og barn, vi kan give noget vejledning. Vi kan også give en fritidsinteresse, men vi kan jo ikke give dem en højere indtægt.

Informant 5 pointerer, at det er svært at arbejde med familiernes økonomi, men i Børne- og familierådgivningen kan de derimod arbejde med, hvordan forholdet er mellem forældre og barn. På den ene side er feltet præget af ortodoksi i og med, at informanten netop gør sig refleksioner om, hvad hendes overordnede arbejdsopgaver er, og hvorvidt hun inden for de organisatoriske rammer kan håndtere børnefamiliers økonomi. Informantens udsagn indikerer, at hun er bekendt med de italesatte arbejdsgange, der findes i Børne- og familierådgivningen, for at hun kan udføre sit arbejde. Endvidere kan informantens udsagn underlægges kritisk refleksion af udefrakommende som mig selv, da det kan tolkes på forskellige måder, eller det kan give anledning til eksplicite uenigheder blandt feltets aktører (Caswell, 2005, s. 66). På den anden side kan organisatoriske strukturer være årsag til, at feltet er præget af en række selvfølgeligheder og doxiske antagelser, hvormed Bourdieu påpeger:

The reason why submission to the collective rhythms is so rigorously demanded is that the temporal forms or the spatial structures structure not only the group's representation of the world but the group itself, which orders itself in accordance with this representation (Bourdieu, 1977, s. 163).

Sagt på en anden måde er grunden til at aktører underkaster sig kollektive rytmer og stringente krav, at stuktorene ikke kun strukturerer aktørernes repræsentation i det socialfaglige felt, men de repræsenterer informanterne selv.

Mere præcist kan citatet anvendes til at påpege, at kerneopgaverne begrænser informanternes blik på det daglige arbejde, hvormed de perspektiver, som informanterne anvender, begrænses til at omfatte forældre-barn relationen. Det relationelle fokus er naturligvis afgørende i Børne- og familierådgivningens arbejde, men faldgruben er, at informanterne ikke formår at tænke helhedsorienteret og forholder sig til familiernes økonomiske forhold. De falder i det Jens Guldager kalder for den *psykologiserende grøft* (Guldager, 2001, s. 46). Risikoen herved er at informanterne tyer til tilknytningsteorien fordi den, som Gunilla Lindén påpeger, umiddelbart virker enkel og kan derfor virke som en genvej til forståelse af en svær familiesituation og dens indvirkning på barnet, i og med at børns tilknytning kan kategoriseres i forskellige mønstre (Lindén, 2014, s. 243). Men børns tilknytningsmønstre er ofte komplicerede, og forståelsen heraf kan skabe usikkerhed, også for de mest garvede og øvede. For det andet er der risiko for, at man i praksis indskrænker analysen til et individorienteret perspektiv, hvor man glemmer at supplere med et omgivelsesperspektiv (Lindén, 2014, s. 243).

I kampen om feltet findes der doxiske selvfølgeligheder såvel som ortodoksiske antagelser sted. Sidstnævnte kommer til udtryk gennem feltets fagorienterede specialitetskultur, hvor informanternes primære arbejdsopgave er at sikre børns trivsel. Selvfølgelighederne kommer til udtryk gennem informanternes ubevidste fokus på familiernes relationelle forhold, som synes at ske på bekostning af familiernes socioøkonomiske livsbetingelser.

I forlængelse heraf skal vi i det forestående afsnit gå dybere ned i praksisfeltet og undersøge, hvordan informanterne håndterer familiernes økonomi, når de arbejder med Servicelovens §52a.

7.3 Hvordan socialrådgiverne håndterer børnefamiliers økonomi i lyset af Servicelovens §52a

Indførelsen af Serviceloven i 1998 har medført mere individualiserede anskuelser af sociale problemer, hvormed paroler som *hjælp til selvhjælp* og *noget for noget*, i en vis grad har gjort op med Bistandslovens omsorgstænkning. Der stilles nu krav og forventninger til borgeren, når hjælpesystemet træder i funktion, hvormed der er betingelser for at modtage en socialfaglig indsats efter Servicelovens paragraffer (Schultz Jørgensen, 2013, s. 266).

I løbet af vignettens del 2 reflekterer informant 4 sig frem til at bevilge forælderen den mest generøse støtte, af de fem informanter, nemlig et vaskekort. I forbindelse med at hun redegør for, at forælderen er på en *glidebane*, der skal stoppes, kommer hun, som nævnt i foregående afsnit, frem til, at hun ikke

kan bevilge en vaskemaskine, men det kan godt være jeg kan give økonomisk støtte til et vaskekort. Endvidere siger hun:

(...) imens jeg ligesom giver dig det her [vaskekort] så er det jo en prioritet fra din side af, om du vil spare op til en vaskemaskine. Det vil jeg da sætte pris på at du gør fordi min hjælp er kortvarig.

Informant 4s udsagn taler netop ind i den diskurs som Per Schultz Jørgensen kalder *noget for noget*, der er betingelser for at modtage en ydelse, og handleplaner træder i kraft, så den enkelte lever op til de krav og forventninger, der må være forbundet med hjælpen (Schultz Jørgensen, 2013, s. 26). Om end der ikke udarbejdes handleplaner uden en forudgående §50 undersøgelse, så vurderes informant 4s udsagn at bære præg af kontraktliggørelse mellem informanten og forælderen i og med, at hun vil sætte pris på at forælderen sparer op til en vaskemaskine, da hendes hjælp er kortvarig. Adspurgt er kortvarig tre til seks måneder. Adspurgt hvordan informant 4 vil håndtere bevillingen af et vaskekort juridisk, svarer hun:

(...) det er en [Servicelovens paragraf] 52a koblet op på at jeg vil iværksætte en [Servicelovens] §11 i forhold til at der er noget andet her jeg skal ind og have kigget [på] jeg skal have nogle snakke med mor, vi skal stoppet det her, at drengen kommer usigneret i skole osv.

Informant 4 fortæller, at hun kan bevilge et vaskekort jf. §11, [stk. 3, nr. 1], der omhandler, at *kommunalbestyrelsen* [Børne- og familierådgivningen] skal tilbyde en forebyggende indsats for barnet, den unge eller familien, når der vurderes behov herfor. Det kan være i form af konsulentbistand eller familierettede foranstaltninger (Retsinformation, 2018), som vurderes at være en form for pædagogisk støtte. I vejledning til Serviceloven står der skrevet i pkt. 364 om bevilling af økonomisk støtte:

(...) Forælderen kan have udgifter som følge af foranstaltningen, som de ikke selv har råd til at afholde, og det er derfor muligt at yde støtte til disse udgifter efter Servicelovens §52 a, stk. 1, nr. 2 (Retsinformation, 2018).

Det vil sige at informanten knytter bevillingen af et vaskekort an på §52a, stk. 1, hvor der står skrevet, *når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov*. Lovgivningens ordlyd taler ind i det som Bülow m.fl. kalder for en omsorgssvigtdiskurs, hvor barnet sættes i en bestemt position og ses som omsorgssvigtet eller misbrugt. Samtidig tilskrives forælderen en bestemt adfærd og gøres til objekt med svage forældrekompetencer (Bülow et. al., 2015, s. 39).

Denne omsorgssvigtsskildring finder netop sted i praksis, når informanten tilbyder forælderen *konsulentbistand* i form af pædagogisk støtte, for at kunne bevilge et vaskekort.

Dernæst fremgår det af citatet, at informanten *skal have nogle snakke med forælderen*. Det kunne være interessant hvis interviewer havde uddybet med supplerende spørgsmål og spurgt ind til, hvad disse ”snakke” skulle handle om. For som nævnt i foregående afsnit, så forholder de fem informanter sig generelt ikke til om forælderen har udfordringer med fysiologiske- eller affektive lidelser. Om muligt skal disse snakke gøre informanten klogere herpå. I vejledningen til Servicelovens pkt. 367, §52a, stk. 1, nr. 1: fremgår at:

(...) i forbindelse med indgåelse af familiekontrakter og lignende aftaler en bestemt indsats som forældremyndighedsindehaveren har vanskeligt ved at afholde udgiften til. Det kan være aftaler om at sørge for rent tøj til barnet, som forældremyndighedsindehaveren ikke kan gennemføre uden hjælp. I stedet for at yde praktisk hjælp i hjemmet kan det være både bedre og billigere f.eks. at yde økonomisk støtte til en vaskemaskine (Retsinformation, 2018).

Ordlyden til Servicelovens §52a, stk.1, nr.1 lyder: *Udgifter i forbindelse med foranstaltninger efter § 52, stk. 3, eller hvis støtten erstatter en ellers mere indgribende og omfattende foranstaltning efter § 52, stk. 3* (Retsinformation, 2018). Sondringen om hvorvidt det er muligt at bevilge en vaskemaskine efter Servicelovens §52a, stk. 1, nr. 1, uden en udarbejdet §50 undersøgelse, mener jeg finder sted i teksten markeret med fed. Foranstaltninger efter §52, stk. 3 forudsætter en forudgående §50 undersøgelse (Retsinformation, 2018). Men hvis det vurderes tilstrækkeligt at bevilge forælderen i vignetten en vaskemaskine *erstatter støtten netop en ellers mere indgribende og omfattende foranstaltning efter §52, stk. 3*. Det springende punkt vil derfor være, hvorvidt der er behov for en handleplan efter Servicelovens §140 til at styre indsatsen. Såfremt det ikke vurderes nødvendigt at styre indsatsen med en handleplan, vil det være muligt at bevilge forælderen en vaskemaskine på baggrund af forælders støttebehov.⁵ Endvidere fremgår det af §52a stk. 2, at støtte efter stk. 1 nr. 1 kun kan ydes når forældremyndighedsindehaveren ikke har tilstrækkelige midler hertil. Og af vejlednings pkt. 368 fremgår det, at lovgivningen i almindelighed ikke giver mulighed for at yde økonomisk støtte eller forsørgelse til familier (Retsinformation, 2018).

⁵ Jeg kontaktede Ankestyrelsen telefonisk d. 07.09.18, hvor jeg blev bekræftet i at økonomisk støtte til en vaskemaskine kan bevilges, uden forudgående §50 undersøgelse, jf. Servicelovens §52a, nr. 1, med udgangspunkt i vejledning pkt. 367.

Adspurgt om informant 2 kan bevilge støtte til en vaskemaskine eller anden lignende ydelse, svarer hun:

Nej, ikke sådan som udgangspunkt. Det kan man ikke få hjælp til, så ville det skulle være alternativ til anbringelse i hvert fald. Ellers som del af noget andet hjælp. Meeeen (...) i første omgang så ville vi hjælpe dem med at søge det som en enkeltudgift gennem ydelsescentret, som en uforudset udgift.

Informant 2 mener i *udgangspunktet* ikke, at hun kan bevilling støtte til en ny vaskemaskine indenfor Servicelovens paragraffer. Derfor vil hun i første omgang hjælpe med at søge om enkeltudgift ved Ydelseskantoret. Hvilket informanterne i de fem interviews enstemmigt er enige om. Her kan Ydelseskantoret bevilge enkeltudgifter efter aktivlovens kapitel 10, der blandt andet omhandler ansøgning til betaling af husleje, uforudsete udgifter m.m. I aktivlovens §81 står der skrevet: *Hjælpen kan normalt kun ydes, hvis udgiften er opstået som følge af behov, der ikke har kunnet forudses* (Retsinformation, 2018). Igen ville det have været interessant hvis interviewereren havde spurgt ind til, hvordan informant 2 ville forholde sig til problemstillingen ved et afslag i Ydelseskantoret.

Feltet vurderes igen at være splittet af selvfølgeligheder på den ene side og ortodoksiens italesættelser på den anden side. For på den ene side kommer doxaen til at bestå i, at informanterne ikke gør sig yderligere refleksioner om, hvorfor de ikke kan bevilge støtte til en vaskemaskine. Ydermere består doxaen i at det er længe siden at ortodoksien er blevet italesat, og dermed er der med tiden opstået enighed om, at de italesatte forhold er blevet den rigtige måde at gøre en given ting på. Således at informanterne glemmer at forholde sig til den egentlige problemstilling, men gør det umiddelbare og rigtige i den givne situation. Men på den anden side udtrykker informant 4 mulighed for at håndtere problemstillingen og dermed lovgivningen på en anden måde end informant 2 og de øvrige informanter. I kraft af at informant 4 reflekterer sig frem til at bevilge et vaskekort kan feltet underlægges kritisk refleksion og diskussioner mellem socialrådgiverne, hvilket fortæller at feltet er præget af ortodoksi.

Om medarbejderes holdningsmæssige uenigheder siger Morten Ejrnæs, at de hænger sammen med at sagsbehandlerne er forskellige individer med forskellige livsforløb. De er opvokset med forskellige økonomiske, sociale og kulturelle kapitaler, både hvad angår størrelse og sammensætning. De er præget af deres egen barndom, opdragelse, forhold til forældre og de erfaringer de har gjort sig i venskaber og tidligere arbejds erfaringer (Ejrnæs, 2011, s. 218-219). Informant 4 påpeger, som

tidligere nævnt, at det ikke i sig selv er et problem at gå på vaskeri. Denne anskuelse kan hænge sammen med, at hun i samme ombæring fortæller om venner i København, der bruger vaskeri. Det er en livsstil, siger hun. Informant 4s udsagn åbner for Peter Høilund og Søren Juuls dømmekraftbegreb, der har en række lighedstræk til Bourdieus begrebsapparat. Dømmekraftbegreberne findes mere relevante at anvende her, da de findes mere praksisnære, end de mere abstrakte doxa og ortodoksi-begreber, og samtidig kan dømmekraftbegreberne anvendes udenfor systemverden, som doxa og ortodoksi skal ses i lyset af.

I den personlige dømmekraft udtrykkes ansuelser, afhængighed af arv og miljø, herunder uddannelse og livserfaringer, som danner den horisont, vi anskuer verden fra (Høilund og Juul, 2015, s.61). Kan det forekomme, at informanten betragter det som en urimelighed at bevilge en vaskemaskine til forælderen, når hun selv har venner der bruger vaskeri. I så fald det forholder sig sådan formår hun til en vis grad at sætte sig udover sin personlige dømmekraft, og med sin faglighed sætter hun et tilbud sammen, som hun finder inden for rimelighedens grænser. Endvidere findes det relevant at anvende Høilund og Juuls begreb social dømmekraft. Begrebet bruges om mødet mellem borger og socialrådgiver, vignettens del 2, illustrerer en underretningssamtale, hvor netop borgerens livshistorie, drømme og visioner, og socialrådgiverens livserfaringer og socialfaglige indsigter og retlige forhold indgår i (Høilund og Juul, 2015, s. 62). Når forælderen spørger om støtte til en vaskemaskine, sker det inden for den sociale dømmekrafts sfære, men Børne- og familierådgivningens institutionelle, forankrede, økonomiske, politiske vane- og traditionsbestemte vidensformer [doxaer og ortodoksier] sætter grænser for, hvad der er muligt for socialarbejderen at tænke og gøre (Høilund og Juul, 2015, s. 63). Det er det, Høilund og Juul kalder for den institutionelle dømmekraft, der forekommer at være den fremherskende institutionsfortælling (Høilund og Juul, 2015, s. 62). Blandt informanterne skinner selvfølgeligheden, om at de ikke bevilger enkeltydelser i Børne- og familierådgivningen igennem. I forlængelse heraf påpeger Bülow m.fl., at hvis individet er løsrevet fra socioøkonomiske livsbetingelser, så mister det sociale arbejde sine potentialer til at udvikle reel helhedsforståelse, og samtidig mister det sociale arbejde sin etiske fordring om at bidrage til at modvirke social nød og fremme retfærdighed (Bülow et. al., 2015, s. 36). Men informant 4 imødekommer netop forælderen socioøkonomiske livsbetingelser ved at bevilge et vaskekort, og dermed bidrager hun til at modvirke social nød og fremme retfærdighed, hvormed det sociale arbejde bibeholder sine potentialer til at udvikle reel helhedsforståelse. I og med at forælderen bevilges et vaskekort i tre til seks måneder, får han/hun mulighed for at spare penge sammen til en ny

vaskemaskine. Bevilling af et vaskekort får dermed også et pædagogisk tilsnit, der giver forælderen incitament til at spare op og komme ud af systemet.

I kampen om feltet vurderes selvfølgelighederne at være repræsenteret i kraft af at informanterne er entydige om ikke at bevilge en vaskemaskine til forælderen, hvormed de enstemmigt henviser til Ydelseskantoret. Ortodoksien består derimod i, at en informant vælger at bevilge et vaskekort, hvorfor det i feltet kan diskuteres, hvordan ansøgning af en enkeltydelse behandles i Børne- og familierådgivningen. Hvorvidt det sociale arbejde mister sine etiske potentialer eller imødekommer forælders socioøkonomiske livsbetingelser står dermed til åben diskussion.

I forlængelse heraf skal vi i næste afsnit undersøge, hvordan informanterne håndterer børnefamiliers økonomi, med udgangspunkt i §50undersøgelsen som redskab.

7.4 Hvordan socialrådgiverne håndterer økonomi i Børnefaglige undersøgelser

Hensigten med at Børne- og familieafdelingerne udarbejder §50 undersøgelser er at afdække, om et barn og /eller dennes familie har behov for særlig støtte. I Servicelovens §50, stk. 1 fremgår det: *Hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte* skal der udarbejdes en Børnefaglig undersøgelse. Når §50 undersøgelser udarbejdes skal socialrådgiverne jf. §50, stk. 2.:

(...) anlægge en helhedsbetragtning, der medmindre konkrete forhold betyder, at et eller flere af nedenstående numre ikke er relevante i forhold til det pågældende barn eller den unge, skal omfatte barnets eller den unges 1) udvikling og adfærd, 2) familieforhold, 3) skoleforhold, 4) sundhedsforhold, 5) fritidsforhold og venskaber og 6) andre relevante forhold (Retsinformation, 2018). Af andre relevante forhold fremgår, som tidligere nævnt økonomiske forhold.

På baggrund af de ovenstående seks forhold er Integrated Children's system (ICS) blevet udviklet som en systematisk metode- og analyseramme til at udarbejde Børnefaglige undersøgelser (Socialstyrelsen, 2011, s. 120). Som det fremgår af bilag 2, består den Børnefaglige undersøgelse i ICS af et skema eller skabelon, hvor ovennævnte seks punkter skal udfyldes. Det overordnede perspektiv i ICS er med udgangspunkt i Urie Bronfenbrenners udviklingsøkologiske teori, der beskriver barnets udvikling i et interaktions- og samspilsperspektiv. Barnets udvikling skal ses og forstås ud fra den sociale sammenhæng, som barnet og familien indgår i, herunder samspillet mellem barn og forældre og samspillet mellem familie og omgivelser (Socialstyrelsen, 2011, s. 121).

Ved hvert af de fem interviews har informanterne fået udleveret en tom §50 undersøgelse, hvortil de er blevet spurgt, hvad de vil have fokus på ved udarbejdelse af en §50 undersøgelse, med afsæt i vignettens to dele. Ingen af informanterne nævner feltet økonomi, før de bliver spurgt til det, men informanterne er enige om at *skoleforhold* eller *forældre-barn relationen* er de primære fokuspunkter. Informant 1 nævner, at det er vigtigt at have fokus på alle punkter i en §50 undersøgelse, hvormed hun adspurgt nævner alle punkterne, i vilkårlig rækkefølge, i henhold til Servicelovens §50, stk. 2, dog på nær *andre relevante forhold*. Adspurgt hvor meget feltet økonomi fylder når forælderen i vignetten skal i aktivering svarer informant 1:

Det er ikke et felt jeg har tildelt meget opmærksomhed før, i mine børnefaglige undersøgelser.

Og umiddelbart efter uddyber hun:

Jeg ved ikke om jeg er bange for at snage i forhold til hvad kan økonomi have med barnets trivsel at gøre, men det kan naturligvis have meget med trivsel at gøre.

Informanten forholder sig åbent til, at hun ikke tildeler feltet økonomi meget opmærksomhed i sine børnefaglige undersøgelser, i forlængelse heraf reflekterer hun over om det er fordi hun er *bange for at snage* i, hvad økonomi kan have med barnets trivsel at gøre. Men ikke mange sætninger længere fremme i interviewet spørger jeg informant 1, hvad hun vil skrive i økonomifeltet ud fra de oplysninger, hun har fra vignetten:

(...) det er også en indikator at der ikke rigtig er penge, at de spørger om støtte til en ny vaskemaskine. Og et eller andet sted også til mors prioriteringer, (...) hvis den vaskemaskine skulle betyde at de ikke skulle gå to km [til vaskeri] kontra Mads skulle starte til en fritidsinteresse en gang i ugen.

Informanten bevæger sig relativ hurtigt væk fra et økonomisk fokus, hvor hun udtrykker, at familiens økonomi kan have noget med et barns trivsel at gøre, til at det handler om forældrerens prioriteringer. Informanten påpeger endvidere, at hun ikke vil dømme forælderen for at gøre det ene eller det andet, men hun vil *bemærke* hvis forælderen prioriterer at købe en vaskemaskine fremfor fodboldtøj til Mads. Dette er et lille eksempel på, hvordan der ikke tages højde for ydre strukturelle fattigdomsforhold, men børnefamiliers fattigdom betragtes som et resultat af forældrenes omsorgskompetencer (Johansen, 2016, s. 9-10). Hvilket taler ind i den tidligere nævnte diskurs, hvor forældre tilskrives en bestemt adfærd og dermed gøres til objekt med svage forældrekompetencer (Bülow, et. al., 2015, s. 39). Men omvendt kan man spørge, om informanternes præmisser for at

fastholde blikket på familiernes økonomiske og socioøkonomiske forhold er vanskelige at imødekomme ved udarbejdelse af §50 undersøgelser. Til at uddybe denne tese påpeger Bourdieu:

The instruments of knowledge of the social world are in this case (objectively) political instruments which contribute to the production of the social world by producing immediate adherence to the world, seen as self-evident and undisputed, of which they are the product and of which they reproduce the structures in a transformed form (Bourdieu, 1977, s. 164).

Med andre ord, er de redskaber, der anvendes til at bibringe viden til den sociale verden også politiske redskaber, som bidrager til at skabe den sociale verden. Således betragtes redskaberne umiddelbare, selvindlysende og uomtvistelige, i og med at aktørerne ved anvendelse heraf selv er medvirkende til at skabe og genskabe de strukturer, de indgår i.

Med afsæt i citatet ovenfor og Bourdieus udfoldelse af begreberne doxa og ortodoksi (Bourdieu, 1977, s. 168), vurderes det at feltet igen kæmper om doxa og ortodoksi. Ortodoksi består i, at udarbejdelse af §50 undersøgelser med afsæt i ICS-metoden kan betragtes som et politisk redskab, der italesættes gennem vejledninger og manualer (www.socialstyrelsen.dk, 2018), som informanterne kan ty til som støtte og diskutere internt, når de anvender metoden. Ved simulering af §50 undersøgelsen satte ingen af informanterne overordnede spørgsmålstejn ved ICS-metoden, hvormed det kan betragtes som *selvindlysende*, at redskabet inddrages ved udarbejdelse af §50 undersøgelser. Og som sagt nævnte ingen af informanterne feltet økonomi, før de blev spurgt hertil. Doxaen består her i, at anvendelse af ICS-skemaet er medvirkende til at skabe og genskabe det felt, som informanterne indgår i. Det kommer blandt andet til udtryk ved at informant 1, som er senest uddannet socialrådgiver (for et år siden), og informant 5 som er senest ansat i afdelingen (for fire måneder siden), begge udtrykker håndtering af økonomiske forhold (eller mangel på samme) på samme måde som de øvrige informanter, der har betragtelig mere anciennitet i afdelingen. Et bud på, hvorfor det forholder sig sådan, kan være, at feltet *økonomi* står bagerst i §50 undersøgelsen og lige sådan i Servicelovens §50, stk. 2, hvor *økonomi* fremgår af *andre relevante forhold*, hvormed der ligger en diskret påmindelse til informanterne om, hvad deres kerneopgave er. I forlængelse heraf gør informant 2 sig nogle afsluttende refleksioner, om hvordan socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen arbejder med familiernes økonomi i §50 undersøgelser.

(...) hvordan arbejder vi med det [økonomi] i den børnefaglige undersøgelse, så kunne jeg meget ofte komme til bare at svare, det arbejder vi jo nærmest ikke med, punktum. Det gør vi nok egentlig lige mere end vi ved tror jeg (...)

Informantens umiddelbare fornemmelse er, at de ikke arbejder med økonomi i §50 undersøgelserne. Til at understøtte denne pointe inddrages de elleve §50 undersøgelser, jeg har fået tilsendt af Børne- og familierådgivningen. Disse kan i højere grad end informanternes simulerede §50 undersøgelse give et indblik i, hvordan informanterne reelt håndterer økonomi i arbejdet med ICS-metoden. Af undersøgelserne fremgår, som tidligere redegjort for, kun felterne *økonomi* og *analyse*. Overvejende for de elleve undersøgelser beskrives feltet *økonomi* på mindre end tre linjer, hvis det overhovedet udfyldes. Herunder er der et par tilfælde, hvor der står skrevet *ikke relevant*, hvilket er i overensstemmelse med §50, stk. 2, hvor det som nævnt fremgår, at der i §50 undersøgelsen kun skal fremgå relevante forhold (Retsinformation, 2018). Centralt er det også i undersøgelserne, at når økonomiske forhold er beskrevet i økonomifeltet, så fremgår beskrivelserne ikke af analysen. F.eks. fremgår det af en af de tilsendte §50 undersøgelser:

Gitte fortæller at hun har en lav indtægt - har ikke haft råd til at købe noget til barnet. Ønsker økonomisk hjælp til betaling af tøj, barnevogn med mere.

Yderligere information fremgår ikke af økonomifeltet. Udsagnet omhandler en vordende mor, der fortæller at hun har en lav indtægt og anmoder om økonomisk hjælp til en barnevogn, børnetøj m.m. Men af analysefeltet fremgår primært en række faktorer vedr. *Sundhedsforhold* og *Uddannelsesforhold*, som bestemt ikke vurderes uvæsentlige, men der bliver, i analysefeltet, ikke fulgt op på forholdene beskrevet i økonomifeltet. Herunder bliver kvindens forsørgelsesgrundlag heller ikke nævnt og udfoldet, hvilket også er gennemgående ved de elleve §50 undersøgelser. Dette fund taler ind i Socialstyrelsens tre gode eksempler på §50 undersøgelser, hvor familiernes økonomiske forhold overvejende heller ikke tildeles meget opmærksomhed (www.socialstyrelsen, 2015). Socialstyrelsen må betragtes som repræsentant, for best-practice, men når de tildeler økonomifeltet omtrent den samme opmærksomhed som i Herning, kan man, med Dorte Caswells ord, overveje, om doxaen i praksisfeltet kommer snigende ind fra det politiske felt (Caswell, 2005, s. 69), i kraft af måden hvorpå lovgivningen er udformet, samt at ICS som analyseredskab ikke fremmer informanternes sandsynlighed for at fæstne blikket ved økonomifeltet i udarbejdelsen af §50 undersøgelser, hvilket kan være årsag til at informant 2, i overensstemmelse med citatet ovenfor, glemmer at skrive økonomiske forhold ind i §50 undersøgelsen.

I kampen om feltet vurderes ydre faktorer som lovgivningens opbygning og ICS som arbejdsredskab at have indflydelse på informanternes manglende fokus på økonomi ved udarbejdelse af §50 undersøgelser. Såvel i den simulerede som i den faktiske §50 undersøgelse viser informanternes opmærksomhed på økonomi at være begrænset.

7.5 Delkonklusion

Med udgangspunkt i analysens fire fokuspunkter kan det foreløbig konkluderes, at informanterne med afsæt i vignettens del 1 og 2 hæfter sig ved, at Mads' skoleforhold er en prioritet, de skal have fokus på. I kampen om feltet findes det selvfølgelig, at informanterne stiller op til inddragende netværksmøder, som vurderes at blive prioriteret på bekostning af helhedsbetragtninger, hvorfor der vurderes risiko for, at familiernes økonomi ikke belyses under denne mødeform. I det inddragende netværksmøde finder en intervention sted, hvor informanten som subjekt er med til at skabe og genskabe de objektive strukturer, som de indgår i. Dernæst bærer feltet præg af, at informanterne arbejder under en fagorienteret specialitets kultur, hvor deres primære arbejdsopgave er at sikre børns trivsel. Doxaen kommer til udtryk gennem informanterne ubevidste fokus på børnefamiliers relationelle forhold, som igen synes at ske på bekostning af familiernes socioøkonomiske forhold. Endvidere er informanterne entydige om ikke at bevilge en vaskemaskine til forælderen, hvorefter de enstemmigt henviser forælderen til at søge om støtte ved Ydelseskontoret. Ortodoksien består derimod i, at en informant vælger at bevilge et vaskekort, hvorfor det i feltet kan diskuteres, hvordan ansøgning af en enkeltydelse behandles i Børne- og familierådgivningen. Endelig vurderes objektive faktorer som lovgivningens opbygning og ICS som arbejdsredskab at have indflydelse på informanternes manglende fokus på økonomi ved udarbejdelse af §50 undersøgelser. Dermed er informanterne igen selv medvirkende til at skabe og genskabe feltets praksis på baggrund af de objektive strukturer, som skaber deres arbejdsbetingelser.

Kapitel 8: Diskussion

I det følgende afsnit vil jeg med udgangspunkt i analysens fund og socialrådgivernes positioner diskutere og komme med konkrete forslag til forbedringer af praksis, i måden hvorpå informanterne håndterer børnefamiliers økonomi.

Som det fremgår af problemfeltet, så har Børne- og familieområdet ikke tradition for at arbejde med familiernes økonomi (Nørup og Petersen, 2017), grunden hertil er blandt andet, at vi i Danmark har tradition for at have generøse velfærdsydelse (Goul Andersen, 1997, s. 8). Men i takt med at der er lavet en række beskæftigelsesfremmende foranstaltninger de senere år, herunder kontanthjælpsloftet og 225 timersreglen, findes det ifølge Nørup og Petersen nødvendigt, at Børne- og familierådgivningerne gentænker, hvordan det sociale arbejde udføres (Nørup og Petersen, 2017). I kraft heraf vurderes et teoretisk afsæt for mulige forbedringer af praksis at være med udgangspunkt i *Frigørende socialt arbejde* eller *antiundertrykkende praksis* (Hutchinson og Oltedal, 2006, s. 209 og Healy, 2005, s. 232), der betragtes som to sider af samme sag. Frigørende socialt arbejde er ikke fjært fra Bourdieus doxabegreb. Det kommer blandt andet til udtryk ved, at frigørende socialt arbejde er en social arbejdspraksis, som er rettet mod sociale skel og strukturelle uligheder i det arbejde, der foretages med borgeren (Hutchinson og Oltedal, 2006, s. 209). Bourdieus doxabegreb har også et kritisk islæt, men har derimod ikke fokus på interaktioner mellem borger og socialrådgiver, men derimod på strukturer som aktørerne på feltet indgår i. Doxabegrebet er dermed mere velegnet til at få øje på selvfølghederne i feltet, hvorimod *Frigørende socialt arbejde* findes mere velegnet at anvende, når problemstillingen er belyst og på baggrund heraf komme med konkrete forbedringsforslag af praksis.

Det frigørende sociale arbejde er optaget af at reducere de skadelige konsekvenser, som social ulighed har for menneskers livsbetingelser (Hutchinson og Oltedal, 2006, s. 209). Analysens fund bærer i forlængelse heraf præg af, at informanterne mangler kendskab til, hvilke risikofaktorer dårlig økonomi kan medføre. Som redegjort for i rapporten *Fattigdom og afsavn* anvendes begrebet *Økonomisk stress*, som blandt andet omhandler, at de faste udgifter kan være en byrde, og at pengene er små ved slutningen af måneden (Benjaminsen et. al., 2016, s. 195). Endvidere påpeger studiet *Giving mom a break*, hvordan dårlige økonomiske forhold kan medføre højere stressniveau i familier, hvilket kan udvikle sig til fysiologiske problemer, i form af svagt immunforsvar, højere hvilepuls, højere blodtryk, større risiko for kroniske sygdomme etc. (Evans & Garthwaite, 2014, s. 264 og 285-286). Mentaliseringsteorien påpeger, hvordan netop intense følelser som stress har indvirkning på, 1) vores åbenhed og responsivitet overfor barnets følelser, 2) vores muligheder for at tage ny læring ind, som reelt set ikke kan lade sig gøre, når man er overoptaget af det pres, man er under (Hagelquist og Rasmussen, 2017, s. 29) I praksis kunne det være i form af at udvise gode samarbejdsevner eller tage imod råd og vejledning, når forældrene er optaget af, at økonomien ikke rækker, hvilket vil sige, at de ikke kan være mentalt til stede og samarbejde om behandlingstiltagene. På baggrund heraf kan en

kritik af den udarbejdede analyse foregribes. Jens Guldager anvender begrebet den *psykologiserende grøft*, når aktørerne på feltet ikke formår at anlægge et tilstrækkeligt helhedssyn og primært fokuserer på faktorer i forældre-barn relationen (Harder og Nissen 2011, s. 39). Risikoen herved er, at man ved at fokusere overvejende på forældre-barn-relationen, overser den væsentlige stressfaktor, det er at være underlagt økonomisk pres, som mentaliseringsteorien forklarer, påvirker forælders relation til eller imødekommenhed overfor barnet. Når forælder en er højstresset, er evnen til at se barnets behov formindsket (Hagelquist og Rasmussen, 2017, s. 29). *Den psykologiserende grøft* bliver dermed udtryk for den tavse viden om, at relationen har størst betydning, hvilket i sidste ende bliver på bekostning af forælders evne til at være i relation til barnet på bedste vis. Doxaet øver dermed direkte indflydelse på socialrådgivernes praksis og den udsatte familie. Igen er det vigtigt at pointere, at det er Børne- og familierådgivningens kerneopgave at sikre børns trivsel, hvorfor de i en lang række tilfælde skal have blik for forældrenes samspil med barnet. Men risikoen er som Guldager påpeger, når det *relationelle blik* bliver altoverskyggende.

Grundet informanternes manglende kendskab til risikofaktorerne ved *økonomisk stress* kan det blive en selvfølgelighed, at de ikke forholder sig hertil i praksis, hvormed det vanskeliggør betingelserne for heterodoksi, altså betingelserne for at gentænke praksis. Når doxa, ortodoksi og heterodoksi viser sig i fulde flor, kan begreberne betragtes som en tretrinsraket, hvor der i feltet er doxa, som relevante aktører ønsker ændret, hvorefter doxa gennem italesættelser bliver til ortodoksi, hvad enten praksis bliver ændret eller ej. Men i den indsamlede empiri får jeg ikke øje på heterodoksi i nuet, men jeg får derimod øje på, at heterodoksi har fundet sted i feltet, før mit besøg og efter mit besøg. Som tidligere nævnt har der ved iværksættelse af Sverigesprogrammet fundet et opgør med doxa sted, samtidig overvejer jeg, om det perspektiv jeg repræsenterer gennem projektets problemformulering, er et billede på heterodoksi.

Den mulige ændring som heterodoksi medfører, skal først og fremmest skabe en ny bevidsthed om, hvad *økonomisk stress* er, hvorefter feltet kan tage hånd om, hvordan det vil arbejde videre hermed. *Antiundertrykkende praksis* drejer sig ikke alene om at forstå, men forudsætter, at socialrådgiveren engagerer sig i de barske realiteter, som klienten befinder sig i, og arbejder for at ændre dem (Hutchinson og Oltedal, 2006, s. 209). I det at antiundertrykkende praksis lægger vægt på at forandre sociale strukturer (Healy, 2005, s. 233), vil der være behov for, at socialrådgiverne udviser det Bülow m.fl. kalder for *socialfaglig fantasi*. De mener, at det gode socialfaglige arbejde præges af socialfaglig dømmekraft og faglige etiske rationaler. Socialfagligt arbejde rummer både krav om

håndværksmæssighed og forpligtelser samt socialfaglig fantasi og et kritisk normativt ståsted. Hvormed godt socialfagligt arbejde finder sted på baggrund af socialfaglig fantasi og kan forbinde den enkelte borgers eller barns problemstilling med samfundsmæssige forhold, hvilket forudsætter at individfokusering udfoldes til også at omfatte forståelse af samfundsmæssige forhold (Bülow et. al., 2015, s. 41).

Som led i at undersøge, hvordan analysens fund og informanternes erfaringer kan bidrage med at fremme en mere helhedsorienteret praksis, inddrages nogle af informanternes konkrete bud, som viser sig som *socialfaglig fantasi* og gentænker Børne- og familierådgivningens arbejde med udgangspunkt i deres egen praksis. Og dernæst vil der, ligeså ud fra et *Antiundertrykkende perspektiv*, følge eksempler på, at feltet også har brug for et socialfagligt eftersyn. I forlængelse af førstnævnte vil jeg dog først inddrage to eksempler som jeg har set mig nødsaget til at skrive ud af analysen, grundet projektets omfang. Overvejende har informanterne økonomisk støtte til efterskole for øje, jf. serviceloven §52a, og de overvejer enstemmigt at betale kontingent, så Mads kan begynde til en fritidsinteresse, jf. servicelovens §11, stk. 6. Der findes altså allerede tilbud på Børne- og familieområdet, der bærer præg *socialfaglig fantasi* og samtidig giver mulighed for at tilgodese familiernes socioøkonomiske forhold.

Informant 2 italesætter, at hun godt kunne tænke sig mere samarbejde med Beskæftigelsesafdelingen, f.eks. i form af mere fælles mødeaktivitet, således at man kan koordinere indsatser mellem forvaltningerne. Endvidere påpeger hun, at der er åbenhed herfor, men der er også langt mellem forvaltningerne. Dernæst påpeger informant 2, at et sådant samarbejde vil give mulighed for i perioder at fritage forælderen fra aktivering. Om end et sådant samarbejde ikke direkte berører familiernes økonomiske eller socioøkonomiske forhold, kan det om muligt være et medvirkende tiltag til at reducere økonomisk stress, herunder taler denne tænkning ind i en antiundertrykkende praksis, der blandt andet italesætter vigtigheden af at udfordre personlige, institutionelle og kulturelle former for undertrykkelse (Hutchinson og Oltedal, 2006, s. 210). Det næste eksempel omhandler informant 4, som allerede undersøgt i analysen, reflekterer sig frem til at bevilge et vaskekort, fremfor kategorisk at afvise bevilling af en vaskemaskine. På den måde kan forælderen spare sammen til en vaskemaskine i en tidsbestemt periode. En sådan tænkning forudsætter at socialrådgiveren ser kritisk på de vante fremgangsmåder, der er beskrevet i rutiner og regler og i højere grad varetager borgerens interesser (Hutchinson og Oltedal, 2006, s. 210). Dernæst retter informant 1 og 5 et kritisk blik på, hvordan §50 undersøgelsen er opbygget ud fra principperne i ICS. Vil socialrådgiverne have mere

fokus på økonomi, hvis den ikke stod i bunden af skemaet, men blev rykket længere frem? Herunder hæfter de sig ved, at under feltet *økonomi* står der kun økonomi. Hvorimod feltet *Sundhedsforhold* giver mulighed for at eksplicitere *Forældrenes udsagn, Barnets udsagn, andres udsagn, sagsbehandlerens observationer* og generelle *ressourcer og problemer*. Så ved at tilføje lignende støttemuligheder i feltet *Økonomi* giver det mulighed for at eksplicitere økonomiske problemer og socialrådgiveren hjælpes på vej til at fokusere på – og afhjælpe borgerens konkrete økonomiske problemer.

Endelig påpeger flere af informanterne, at de har oplevet sager, hvor det ikke har været muligt at arbejde pædagogisk med familier, fordi forældrene har været meget påvirkede af økonomiske problemer. I sådanne sager vurderes det naturligvis at give mening, at arbejde med familiernes økonomi ud fra borgerens perspektiv. Men lige så ud fra Forvaltningens økonomiske perspektiv. Mange pædagogiske tilbud, i form af familiebehandlingsprogrammer m.m. koster kommunerne mange penge, og de skal selvfølgelig iværksættes, når der vurderes behov herfor. Men som Bülow m.fl. påpeger, så kunne det være interessant at belyse, hvordan §52a anvendes i praksis (Bülow et.al, 2015, s. 39), da det her vurderes, at borgernes socioøkonomiske livsvilkår kunne tilgodeses og kommunerne kunne lave økonomiske besparelser herpå (herunder er jeg bevidst om, at kommunernes mulige økonomiske besparelser ikke fremgår af *Antiundertrykkende praksis' værdier*)

Som det fremgår af både diskussionen og analysen, så er informanternes fravær af helhedssynet et gennemgående tema. Ud fra et *Antiundertrykkende perspektiv* gør informanterne sig ikke refleksioner om strukturelle vilkårs indvirkning på individuelle forhold. I analysen ses der blandt andet fravær af refleksioner herom, da borgeren søger om støtte til en vaskemaskine. Ud fra informanternes håndtering af vignetten forekommer de ikke at have en udtalt bevidsthed om den rolle og den organisation, de repræsenterer. I det første møde betoner Hutchinson og Oltedal vigtigheden af at den professionelle ikke nedværdiger eller krænker borgeren. Det at se og forstå socialarbejderens magt beskrives som en nødvendig forudsætning for ikke at bidrage til krænkelser (Hutchinson og Oltedal, 2006, s. 215).

Risikoen ved at anlægge et *Antiundertrykkende perspektiv* er dog, at socialrådgiveren gennem perspektivet kan blive formynderisk, altså at man ved bedre på de undertryktes vegne (Hutchinson og Oltedal, 2006, s. 226). Derudover er der risiko for, at socialrådgiveren ved anvendelse af dette perspektiv ikke falder i den *psykologiserende* grøft, men i *sociologismens* grøft, hvor samspillet

individer imellem mere eller mindre forsvinder, fordi der alene forklares ud fra institutionelle og samfundsmæssige påvirkninger (Harder, 2011, s. 39).

Kapitel 9: Forbehold ved triangulering

Inden jeg drager den endelige konklusion, vil jeg gøre mig nogle retrospektive, kritiske overvejelser i forhold til indsamling af empiri. I lyset af, at jeg har udarbejdet fem semistrukturerede interviews, kan det empiriske materiale fremstå en smule spinkelt, men på baggrund af metodetriangulering, hvor jeg i de fem interviews også har anvendt en vignette i to dele, en simuleret §50 undersøgelse og endelig elleve udfyldte §50 undersøgelser fra Børne- og familierådgivningen, forekommer det empiriske materiale mig bredere. Det kommer blandt andet til udtryk ved, at informanterne overvejende har de samme overvejelser i forhold til, hvordan de skal håndtere børnefamiliers økonomi i praksisfeltet, og mangel på samme. I forlængelse heraf vurderes metodetrianguleringen at konvergere, i og med at de forskellige metoder overvejende understøtter det samme resultat (Ramian, 2012, s. 19).

Det er dog vigtigt at have for øje, at informanterne gør sig refleksioner og besvarer spørgsmål inden for den ramme, som jeg har opsat, hvilket særligt kommer til udtryk på baggrund af vignetten. Vil informanterne i højere grad være villige til at bevilge et nyt køleskab fremfor en ny vaskemaskine. Eller vil informanterne være mere villige til at bevilge en vaskemaskine hvis forælderen havde små børn på et og tre år. Vignetten kunne også have været mere karikeret, forstået på den måde, at den i ringere grad lagde op tvivlsspørgsmål, men overvejende havde fokus på familiens socioøkonomiske livsbetingelser.

I forhold til de elleve §50 undersøgelser er ti af sagerne vedrørende enten enlige eller par, der venter det første barn, og kun én af sagerne omhandler en dreng i skolealderen. Det vil naturligvis have været optimalt, hvis de tilsendte §50 undersøgelser lignede vignetten, således at der i virkelighedens §50 undersøgelserne først og fremmest var børn jævnaldrende med de to børn i vignetten. Derudover kunne man overveje en række socioøkonomiske faktorer, etnicitet med mere. Forholdene i de tilsendte §50 undersøgelser vurderes også at være af en anden karakter, end forholdene beskrevet i vignetten. Det kommer blandt andet til udtryk ved, at de tilsendte §50 undersøgelser omhandler forskellige afskygninger af misbrug, kriminalitet, psykiatriske diagnoser med mere.

Kapitel 10: Konklusion

I besvarelsen af, *hvordan* socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen håndterer børnefamiliernes økonomi, kan det i forhold til samarbejde med skoler konkluderes, at helhedsbetragtningen – og dermed opmærksomheden på familiernes økonomi – bliver tilsidesat af inddragende netværksmøder. I forhold til den overordnede organisatoriske opdeling konkluderes det, at den organisatoriske opdeling er præget af fagorienteret specialitetskultur, hvor informanterne retter blikket mod forældre-barn-relationen på bekostning af deres opmærksomhed på familiernes økonomiske faktorer. I forhold til §52a afviser informanterne entydigt at bevilge økonomisk støtte – her i form af en vaskemaskine – men henviser til ydelseskontoret, fremfor at tænke det som en socialfaglig opgave, de selv kunne varetage. I forhold til udarbejdelse af §50 undersøgelse, er der ingen af informanterne, der nævner feltet økonomi, før de bliver direkte adspurgt om dette. Ved analyse af de elleve tilsendte §50-undersøgelser er feltet økonomi overvejende beskrevet med tre linjer eller mindre, hvis det overhovedet er udfyldt. På denne vis konkluderes det, at socialgiverne i Børne- og familierådgivningens håndtering af børnefamiliernes økonomi glimter ved dets fravær. I forlængelse heraf kan det understreges at alle fire datakilder understøtter samme konklusion, hvormed metodetrianguleringen konvergerer.

I besvarelsen af, *hvad der kan forklare denne håndtering*, er feltet præget af ortodoksi i form af retningslinjer og regler, som kan diskuteres og underlægges kritisk refleksion. Men i disse regler og retningslinjer findes der doxa i form af tavs viden og selvfølgeligheder om, hvordan informanterne agerer i forhold til ortodoksi. I forhold til samarbejde med skoler konkluderes det, at den manglende håndtering af økonomi kan forklares ved, at informanterne stiller op til inddragende netværksmøder uden at reflektere over om det inddragende netværksmøde er den mest velvalgte mødeform i forhold til sagens problemstilling. I forhold til den organisatoriske opdeling konkluderes det, at der ses doxa i form af, at informanterne har fokus på forældre-barn-relation fremfor socioøkonomiske forhold, hvormed de bliver ensporede i deres socialfaglige vurderinger. I forhold til §52a konkluderes det, at der er en doxa om, hvordan de anvender §52a, som ikke omfatter bevilling af enkeltydelser. Dog bevilger en enkelt informant et vaskekort, hvormed hun gennem refleksion og italesættelse viser, at der findes ortodoksi ved anvendelse af §52a. I forhold til §50 undersøgelserne konkluderes det, at der igen er tale om ortodoksi, da ICS-metoden er en anerkendt arbejdsmetode. Doxaen konkluderes at komme snigende ind fra det politiske felt i og med, at økonomi er placeret bagerst i §50-skabelonen, og økonomi ikke er socialrådgivernes kerneopgave. På den baggrund vil jeg påstå at følgende logik

holder stik, og projektets generaliserbarhed overvejende vil kunne overføres til andre kommuner: *hvis ikke at socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen i Herning, håndterer økonomi, så er det sandsynligvis heller ikke tilfældet i andre kommuner.*

Til at besvare problemformuleringen *Hvordan håndterer socialrådgiverne i Børne- og familierådgivningen børnefamiliers økonomi, og hvad kan forklare denne håndtering?* kan det således med afsæt i Pierre Bourdieus begreber doxa og ortodoksi slutteligt konkluderes, at der er store mængder ortodoksi i feltet i form af retningslinjer og regler, men håndteringen af disse bærer præg af en betydelig mængde tavs- og ureflekteret viden i feltet, som øver indvirkning på håndteringen af økonomi eller mangel på samme, hvormed socialrådgiverne overvejende må betragtes som systemrepræsentanter i feltet.

Litteraturliste

Andersen, B. 2016. *Tidlige og helhedsorienterede indsatser for udsatte børn og unge - Hvad kan vi lære af Herning?* I. Socialpædagogerne januar 2016.

Antoft, R., og Salomonsen, H. H. 2007. *Det kvalitative casestudium - introduktion til en forskningsstrategi*. I: R. Antoft, M. H. Jacobsen, A. Jørgensen, og S. Kristiansen, *Håndværk og horisonter - tradition og nytænkning i kvalitativ metode* (s. 29-43). Syddansk universitetsforlag.

Benjaminsen, L. Holm Enemark, M. og Birkelund, F. J. 2016. *Fattigdom og afsavn – Om materielle og sociale afsavn blandt økonomisk fattige og ikke-fattige*. SFI – Det nationale Forskningscenter for velfærd.

Benjamin, L, Bastholm Andrade, S, Andersen, D, Holm Morten, M. og Fels Birkelund, J. 2015. *Familiebaggrund og social marginalisering i Danmark*. SFI – Det nationale Forskningscenter for velfærd.

Beskæftigelsesministeriet (2018). Lokaliseret 13.09.18: <https://bm.dk/arbejdsomraader/aktuelle-fokusomraader/kontanthjaelpsloft-faa-overblik/>

Bonke, J. og Christense, E. W. A. 2017. *Børn i familier med lave indkomster – hvor mange, hvor længe, hvem og hvorfor?* Rockwool Fondens Forskningsenhed.

Borum, F. 2014. *Organisationsforandring*. I: Vikkelsø, S. og Kjær, P, *Klassisk og moderne organisationsteori* (s. 497-522). Hans Reitzels Forlag.

- Bourdieu, P. 1977. *Outline of a theory of practice* (s. 159-171). Cambridge University Press.
- Bourdieu, P. 2000. *Udkast til en praksisteori* (s. 178-196). Hans Reitzels Forlag.
- Bülow, M., Henriksen, K., & Rasmussen, T. 2015. *At genindsætte det sociale i socialt arbejdes praksis* (s. 36-43). *Uden for nummer 31*
- Caswell, D. 2005. *Handlemuligheder i socialt arbejde*. Ph.d.-afhandling. Institut for Samfundsvidenskab & Erhvervsøkonomi, Roskilde Universitetscenter og akf.
- Champers, R.M. & Potter C. C. 2009. *Family Needs in Child Neglect Cases: A Cluster Analysis*. I *Families in in Society: The Journal of Contemporary Social Services*, Vol 90 (1). US
- Dahler-Larsen, P. 2010. *At fremstille kvalitative data*. 2. udgave. Syddansk Universitetsforlag.
- Egelund, T. 2004. *Magtudøvelse i Børneforsorgen*. I. *Det magtfulde møde mellem system og klient* (s. 130-147). Aarhus Universitetsforlag.
- Engen, M. Krogh Petersen, S. Nørup, I. og Søbjerg Bjerre, L. 2017. *Sverigesmodellen – så løb alle den vej! En kritisk diskussion af en models udrulning på det danske anbringelsesområde*. I *Social kritik. Tidsskrift for social analyse og debat*.
- Ejrnæs, M. 2011. *Praktikeres holdninger i socialt arbejde – normalitet og afvigelse*. I. Bo, K-A, Guldager, J og Zeeberg, B. *Udsatte børn et helhedsperspektiv*. (s.200-229). 2. udgave. Akademisk Forlag.
- Ejrnæs, M. og Monrad, M. 2012. *Vignetmetoden*. Akademisk Forlag
- Ekspertudvalget om fattigdom. 2013. *En dansk fattigdomsgrænse*. Kolofon
- Evans, N. W. and Garthwaite, L. C. 2014. *Giving mom a break The Impact of Higher EITC Payments on Maternal Health* (s. 258-290). *American Economic Journal: Economic Policy* 2014.
- Flyvbjerg, B. 2015. *Fem misforståelser om casestudet*. I Brinkmann, S. og Tanggard, L. *Kvalitative metoder* (s. 498-520). Hans Reitzels Forlag.
- Goul Andersen, J. 1997. *Den universelle velfærdsstat er under pres – men hvad er universalisme?* Arbejdsrapporter fra Institut for Økonomi, Politik og Forvaltning.

Hansen, S. C. 2010. *Fra børneforsorg og socialpædagog til felt og habitus*. I. Esmark, K., Høyen, M. og Larsen, K. *Hvorfor Bourdieu?* (s. 85-100). Forlaget HEXIS.

overvejelser til konstruktionen af et objekt.

Hagelquist Rasmussen, J. og Rasmussen H, 2017. *Mentalisering i familien*. Hans Reitzels Forlag.

Harder, M. & Nissen Appel, M. 2011. *Helhedssyn i socialt arbejde* (s. 27-46). Akademisk Forlag

Healy, K. 2005. *Socialt arbejde i teori og kontekst* (s. 225-250), Akademisk forlag.

Hearn, J, L. 2011. *Unmet needs in addressing child neglect: Should we go back to the drawing board?* I: Children and Youth Services Review US

Herningmodellen i Herning. Lokaliseret 21.08.18: <http://herningmodellen.herning.dk/vidensforskning-og-evidens>

Hutchinson, G.S. og Oltedal, S. 2006. *Modeller I socialt arbejde*. 2. udgave. Hans Reitzels Forlag.

Høilund, P. og Juul, S. 2015. *Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde*. 2. udgave. Hans Reitzels forlag.

Johansen, A. 2016. *Børnefamiliers fattigdom og omsorgssvigt*. Institut for socialt arbejde.

Jonson-Reid M. 2009. *Is the overrepresentation of the poor in child welfare due to bias or need?* I. *Children and Youth Services*, 31, 422-427. US

Juul, S. 2012. *Fænomenologi*. I Juul, S. og Bransholm Pedersen, K. *Videnskabsteori en indføring* (s. 65-106). Hans Reitzels Forlag.

Juul, S. 2012. *Hermeneutik*. I Juul, S. og Bransholm Pedersen, K. *Videnskabsteori en indføring* (s. 107-148). Hans Reitzels Forlag.

Juul, S. og Bransholm Pedersen, K. 2012. *Videnskabsteoretiske retninger og projektarbejdet*. I. Juul, S. og Bransholm Pedersen, K. (s. 399-430). Hans Reitzels Forlag.

Järvinen, M. 2007. *Pierre Bourdieu*. I Andersen, H, og Kaspersen, L. B. *Klassisk og moderne samfundsteori* (s. 345-367). 4. udgave. Hans Reitzels Forlag.

- Järvinen, M. og Mortensen, N. 2004. *Det magtfulde møde mellem system og klient. I. Det magtfulde møde mellem system og klient: teoretiske perspektiver.* (s. 9-27). Aarhus Universitetsforlag.
- Kildedal, Karin, Uggerhoj, Lars, Nordstoga, Sigrid og Sagatun, Solveig. 2011. *A bli undersøkt - norske og danske foreldres erfaringer med barnevernsundersøkelsen.* Universitetsforlaget.
- Kristiansen, S. og Krogstrup K.H. 1999. *Deltagende observation.* Hans Reitzels Forlag.
- Kvale, S. og Brinkmann, S. 2009. *Interview.* 2. udgave. Hans Reitzels Forlag.
- Leschied A. 2006. *The Association of Poverty with Child Welfare Service and Child and Family Clinical Outcomes.* I. *Community, Work & Family.* Vol 9, No. 1 (29-46). UK: Routledge
- Lesner, V. R. 2016. *The Long-Term Effect of Childhood Poverty.* Department of economics and Business economics Aarhus Universitet.
- Lindén, G. 2014. *Tilknytningsteoretiske perspektiver på sociale problemer. I. Meeuwisse, A og Swärd, H. Perspektiver på sociale problemer* (s. 223-230). 2. udgave Hans Reitzels Forlag.
- Mathiasen, S. H., Madsen, L. B., & Eriksen, M. 2012. *Tæt på en svensk kommune - Inspiration fra Borås Kommunes praksis på området for udsatte børn og unge.* KREVI. Lokaliseret 18.03.18: https://www.kora.dk/media/275811/boras-rapporten_120312.pdf
- Mathiasen, S. H., Andersen, B., & Vindbjerg, M. B. 2016. *Herningmodellen Børn & Unge Kort fortalt.* Herning Kommune. Lokaliseret 13.09.18: <http://herningmodellen.herning.dk/media/13443766/kort-fortalt-herningmodellen-boern-ogunge-kort-pfd.pdf>
- Møller, S. Ø., Schmidt, F, Kloppenborg, H. S. og Pedersen H. S. 2015. *Sverigesmodellen i praksis, erfaringer fra Herning kommune efter to år.* Metodecentret.
- Nellemann Nielsen, E. 2010. *Bourdieu.* I. Anvendt teori. (s. 11-45). Social skriftserie nr. 16.
- Nørup, I., & Petersen, S. K. (April 2017). *Kontanthjælpsloftet bliver dyrt på sigt.* Lokaliseret 13.09.18: www.politiken.dk:http://mo.infomedia.dk/ShowArticle.aspx?Duid=e6352c95&UrlID=6b1166c7-0e52-4fb3-bb32-3c88e33110fe&Link=

Oldrup, H, Høst, A, Albæk Nielsen, A, og Kovacs B. 2013. *Nør børnefamilier sættes ud af deres lejebolig*. SFI – Det Nationale Forskningscenter For Velfærd.

Organisationsbeskrivelse Børne og unge (august 2014). Lokaliseret 20.08.18:

<http://www.herning.dk/media/5501148/organisationsbeskrivelse.pdf>

Pelton, L, H. 2014. *The continuing role of material factors in child maltreatment and placement*. I: Child Abuse and Neglect, 2014. US

Pedersen, H. S., & Kloppenborg, H. S. 2017. *Slutevaluering af Herning Kommunes Sverigesprogram*. København: KORA. Lokaliseret 13.09.18:

https://www.kora.dk/media/6844199/10765_slutevaluering-af-herning-kommunessverigesprogram.pdf

Poulsen, B. 2016. *Semistrukturerede interviews*. I Kristensen, C. J., & Hussain, A. M. 2016. *Metoder i samfundsvidenskaberne*. Samfundslitteratur.

Prieur, A. 2006. *En teori om praksis*. I. Prieur, A. og Sestoft, C. *Pierre Bourdieu en introduktion*. Hans Reitzels Forlag

Ramian, K. 2012. *Casestudiet i praksis*. 2. udgave. Hans Reitzels Forlag.

Retsinformation (2017) *Bekendtgørelse af lov om aktiv socialpolitik* LBK nr 269 af 21/03/2017 Gældende. Lokaliseret 13.09.18: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=188312>

Retsinformation (2018) *Bekendtgørelse af lov om social service* LBK nr 1114 af 30/08/2018 Gældende. Lokaliseret 13.09.18: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=202239>

Retsinformation (2014) *Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier* VEJ nr 9007 af 07/01/2014 Gældende. Lokaliseret via AST.dk 13.09.18:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=158930>

Robson, C. & McCartan, K. 2016. *Real World Research*. Fourth Edition. Wiley.

Skytte, M. 2013. *Socialt arbejde*. I. Guldager, J. og Skytte, M. *Socialt arbejde teorier og perspektiver*. Akademisk Forlag.

Socialstyrelsen. Netværksinddragende metoder Lokaliseret 20.08.18:

<https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/sagsbehandling-born-og-unge/netvaerksinddragende-metoder>

Socialstyrelsen. *Skolprestationer för utsatta barn - en påverkbar risikofaktor*. Lokaliseret 21.08.18:

https://socialstyrelsen.dk/filer/born/forebyggelse-og-tidlig-indsats/workshopc_bovinnerljung.pdf

Socialstyrelsen. (2017) *Tre eksempler til inspiration*. Lokaliseret d. 13.09.18:

<https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/sagsbehandling-born-og-unge/bornefaglige-undersogelser-og-handleplaner/eksempler-pa-bornefaglige-undersogelser-og-handleplaner>

Socialstyrelsen. 2011, *Håndbog om Barnets reform*.

Schultz Jørgensen, P. 2013. *Den sociale indsats for udsatte børn og unge – lever den op til målene?*

I Guldager, J. og Skytte, M. *Socialt arbejde teorier og perspektiver* (s. 262-293). Akademisk forlag.

Sørensen, H. 2010. *Fattigdom i Børnehøjde – Børns oplevelser af en opvækst i fattigdom*. CASA.

Thualagant, N. 2016. *Kontekstualiserende casestudier*. I Kristensen, C. J., & Hussain, A. M.

Metoder i samfundsvidenskaberne. Samfundslitteratur.

Turnell, A., Vesterhauge-Petersen, M. og Vesterhauge-Petersen, H. 2013. *Signs of safety*. Hans Reitzels Forlag.

Watt Boolsen, M. 2015. *Grounded theory*. I. Brinkmann, S. og Tanggard, L. *Kvalitative metoder – en grundbog*. 2. udgave. (s. 241-264). Hans Reitzels Forlag.

Wilken, L. 2006. *Pierre Bourdieu* (s. 37-61). Roskilde Universitetsforlag.

Wilken, L. 2011. *Pierre Bourdieu* (s. 40-44). Samfundslitteratur. 2. udgave.

Yin, R. 2003. *Case study research – designs and methods*. Third edition. Applied social research methods series: volume 5.

Yin, R. 2004. *Case study methods*. Cosmos Corporation.

Bilagsliste

Bilag 1: Interviewguide

Bilag 2: Tom Børnefaglig undersøgelse.